

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

زُدای ولایت در کنگره بین المللی غدیر

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی
حضرت آیت الله جوادی املی
حضرت آیت الله خزعلی
حضرت آیت الله استادی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ندای ولایت در اولین کنگره بین المللی غدیر

نویسنده:

جمعی از نویسندگان

ناشر چاپی:

مسجد مقدس جمکران

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	ندای ولایت در اولین کنگره بین المللی غدیر
۶	مشخصات کتاب
۱۰	فهرست
۱۳	بسم الله الرحمن الرحيم
۱۵	حضرت آیت الله استادی
۱۹	حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی
۱۹	قسمت اول
۲۵	قسمت دوم
۳۳	حضرت آیت الله جوادی آملی
۳۳	قسمت اول
۴۵	قسمت دوم
۵۶	قسمت سوم
۶۳	حضرت آیت الله خزعلی
۸۷	درباره مرکز

سرشناسه : کنگره بین المللی غدیر (نخستین : ۱۳۸۳ : قم)

عنوان و نام پدیدآور : ندای ولایت در اولین کنگره بین المللی غدیر / [برگزارکننده ستاد بزرگداشت غدیر استان قم با مشارکت مدیریت حوزه علمیه قم مجمع جهانی اهل بیت بنیاد بین المللی غدیر].

مشخصات نشر : قم : مسجد مقدس جمکران ستاد بزرگداشت غدیر استان قم ۱۳۸۴

مشخصات ظاهری : ۸۰ ص ۱۹ × ۱۰ س م

شابک : ۳۵۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : کتابنامه به صورت زیر نویس.

موضوع : غدیر خم -- کنگره ها

موضوع : ولایت -- کنگره ها

شناسه افزوده : ستاد بزرگداشت غدیر

شناسه افزوده : حوزه علمیه قم

شناسه افزوده : مجمع جهانی اهل بیت (ع)

شناسه افزوده : بنیاد بین المللی غدیر

شناسه افزوده : مسجد جمکران (قم)

رده بندی کنگره : ۴۵/۳۲۲PB / ک ۹ ۳۸۳۱

رده بندی دیویی : ۲۵۴/۷۹۲

شماره کتابشناسی ملی : م ۸۴-۱۱۹۳۸

ندای ولایت در اولین کنگره بین المللی غدیر

[برگزارکننده ستاد بزرگداشت غدیر استان قم با مشارکت مدیریت حوزه علمیه قم مجمع جهانی اهل بیت بنیاد بین المللی غدیر].

ص: ۳

سرشناسه : کنگره بین المللی غدیر (نخستین : ۱۳۸۳ : قم)

عنوان و نام پدید آور : ندای ولایت در اولین کنگره بین المللی غدیر / [برگزارکننده ستاد بزرگداشت غدیر استان قم با مشارکت مدیریت حوزه علمیه قم مجمع جهانی اهل بیت بنیاد بین المللی غدیر].

مشخصات نشر : قم : مسجد مقدس جمکران ستاد بزرگداشت غدیر استان قم ۱۳۸۴

مشخصات ظاهری : ۸۰ ص ۱۹ × ۱۰ س م

شابک : ۳۵۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع : غدیر خم -- کنگره ها

موضوع : ولایت -- کنگره ها

شناسه افزوده : ستاد بزرگداشت غدیر

شناسه افزوده : حوزه علمیه قم

شناسه افزوده : مجمع جهانی اهل بیت (ع)

شناسه افزوده : بنیاد بین المللی غدیر

شناسه افزوده : مسجد جمکران (قم)

رده بندی کنگره : ۴۵/۳۲۲PB / ک ۹ ۳۸۳۱

رده بندی دیویی : ۲۵۴/۷۹۲

شماره کتابشناسی ملی : م ۸۴-۱۱۹۳۸

ص : ۴

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۹	سخنرانی حضرت آیت الله استادی دام عزه
۱۳	سخنرانی حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی دامت برکاته
۲۷	سخنرانی حضرت آیت الله جوادی آملی دام عزه
۵۷	سخنرانی حضرت آیت الله خزعلی دام عزه

اليوم اكملت لكم دينكم و اتممت عليكم

نعمتي و رضيت لكم الاسلام ديناً.

کنگره بین المللی غدیر به پیشنهاد ستاد بزرگداشت غدیر استان قم و با مشارکت مدیریت حوزه علمیه قم، مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام و بنیاد بین المللی غدیر در سال ۱۳۸۳ در سالن اجتماعات مدرسه عالی دارالشفاء قم برگزار گردید. مقدمات این کنگره و کمیته های مخاطب شناسی پیروان غدیر در آمریکا، اروپا، آسیا، اقیانوسیه، آفریقا و عربی با برگزاری ده ها جلسه پی ریزی گردید و مقالات زیادی توسط پژوهشگران غیر ایرانی ارائه شد. دبیر کلی کنگره را حضرت حجه الاسلام و المسلمین حاج سید هاشم حسینی بوشهری مدیریت محترم حوزه علمیه قم برعهده داشتند.

از کلیه مراکز، مؤسسات و عزیزانی که در برگزاری این کنگره ی پربار و کم هزینه ما را یاری نمودند کمال تشکر را داریم.

دبیر اجرایی کنگره بین المللی غدیر

حسین احمدی قمی

شواری سیاست گذاری ستاد بزرگداشت غدیر استان قم

حجه الاسلام و المسلمین آقای روحانی نیا

حجه الاسلام و المسلمین آقای حسینی تهرانی

حجه الاسلام و المسلمین آقای حسینی قزوینی

حجه الاسلام و المسلمین آقای حسینی شیرازی

حجه الاسلام و المسلمین آقای هاشمی ده سرخی

حجه الاسلام و المسلمین آقای تکیه ای

حجه الاسلام و المسلمین آقای جعفری

حجه الاسلام و المسلمین آقای مولایی

حجه الاسلام و المسلمین آقای وافی

حجه الاسلام و المسلمین احمدی قمی

حجه الاسلام و المسلمین گلزاده

جناب آقای عرب

جناب آقای آل احمد

ص: ۸

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و آله اجمعين و اللعن على اعدائهم الى قيام يوم الدين. الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولايه امير المؤمنين عليه السلام (1)

بنا نیست بنده صحبت کنم چرا که حضرت آیت الله مکارم سخترانی می فرمایند. فقط چند جمله ای عرض می کنم تا ایشان تشریف بیاورند.

نکته ای که شاید برای بعضی ها مفید باشد، این است که این روزها و این سال ها به مناسبت مصالحتی که در نظر گرفته می شود، سخنانی مطرح می شود که معنای درستی ندارد و یا از آن برداشت بدی می شود.

مثلاً گاهی گفته می شود که مسأله اختلاف ما با اهل تسنن، مسأله ای تاریخی بوده و گذشته است. این حرف صحیحی نیست. درست است که مسأله ای تاریخی است، اما برای ما امامت، مثل نبوت است و ما امامت را با استفاده از قرآن، احادیث و براهین عقلی، ادامه ی نبوت

ص: ۹

---

۱ - ۱. دبیر کنگره ی بین المللی غدیر، حضرت حجه الاسلام و المسلمین جناب آقای حسینی بوشهری بودند که به علت تشرف به مکه، حضرت آیت الله استادی ضمن خیر مقدم به حضار، بیاناتی هم ایراد فرمودند.

می دانیم. به همین خاطر کسی نمی گوید پیامبری پیامبر، مسأله ای تاریخی بود و گذشت. البته اگر این جمله گفته می شود، شاید منظور این است که مطالب به گونه ای بیان نشود که ایجاد اختلاف و دشمنی کند.

و الا پرچمدار این حرف که ما باید با اهل تسنن کنار هم باشیم و در مقابل دشمن بایستیم، امام امت رحمه الله بود و ایشان در وصیت نامه اش به مسأله امام علی علیه السلام و تشیع از همه بیشتر بها داد و اگر قرار بود به این مسأله بها داده نشود و اهمیت داده نشود، حضرت امام خمینی رحمه الله در سندی که سال ها باقی می ماند، حتی در کلاس های درس مورد تدریس قرار می گیرد، این قدر به این مسأله توجه نمی کرد.

لذا به این مسأله باید اهمیت فوق العاده داد و بیش از پیش آن را مطرح کرد.

بحمد الله همه ی دنیا و حتی جهان تسنن هم آمادگی این بحث ها را دارد. و ان شاء الله روزی برسد که ما همه ی جهان اسلام را شیعه بدانیم و همه به امامت امیرمؤمنان علی علیه السلام معتقد شوند.

حضرت آیت الله مکارم تشریف آوردند، بنده چند جمله دیگر عرض کنم و همه از محضر ایشان استفاده خواهیم کرد.

یکی از عزیزان جمله ای گفته است که مطلب خوبی است، وی می گوید:

راویان حدیث غدیر در نهایت بسیاری و فراوانی بوده اند؛ یعنی اگر تمام سنن نبوی را و کلماتی را که از رسول خداصلی الله علیه و آله نقل شده است، بررسی کنیم، تاریخ سراغ ندارد که جمله ای را ۱۲۰ هزار نفر از رسول خداصلی الله علیه و آله شنیده باشند. این بزرگوار فرموده است که نیمی از آن و شاید یک دهم آن هم نباشد.

فرموده است: «رواته کثیرون فی الغایه و قلیلون فی الغایه»، حالا- چطور شده است، مطلبی را که ۱۲۰ هزار نفر از رسول خداصلی الله علیه و آله شنیدند، اما با رحلت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به تعبیر امروز، سانسور شد و نقل نکردند تا با تتبعی که انجام شده، فقط ۱۲۰ نفر از صحابه این حدیث را نقل کرده اند. این جای تأسف است که چرا از ۱۲۰۰۰۰ نفر، ۱۲۰ نفر نقل کردند.

اما از طرفی هم جای خوشحالی است که ما هیچ حدیثی را نداریم که ۱۲۰ نفر از صحابه ی پیغمبرصلی الله علیه و آله آن را از ایشان نقل کرده باشند و این مهم ترین و تنها سندی است که از منقولات رسول خداصلی الله علیه و آله باقی مانده و ۱۲۰ نفر راوی دارد.

اما چرا سانسور شده است؟ ایشان نقل کرده است که امیرمؤمنان علیه السلام در اواخر دوران خلفاء، به خاطر روشن تر شدن حقایق و جهات دیگر، مردم را جمع کرد و قسم داد به کسانی که در غدیر خم بودند و حدیث را از رسول خداصلی الله علیه و آله شنیده بودند. از اینها خواست که شهادت بدهند.

در مسند احمد نقل شده که از بین آن جمعیت فقط ۳۰ نفر برخاستند و شهادت دادند. این جای تأسف بسیار است و امروز ما گرفتار افرادی هستیم که تمام این حقایق را که حتی در کتاب های اهل سنت هم نقل شده است را زیر پا می گذارند و کسانی مثل ابن تیمیه را مقتدا قرار می دهند. این شخص را کسانی که با احوال او آشنا هستند می دانند که رسماً دروغ می گوید.

درست است که عالم است و نوشته هایی دارد، ولی رسماً دروغ می گوید. مثلاً درباره ی حدیث غدیر، رسماً در کتاب خود گفته است که این حدیث دروغ است.

امروز ما گرفتار وهابی هایی هستیم که مقتدای ایشان ابن تیمیه است.

وظیفه ی رسانه های ما این است که این را رسماً ابلاغ کنند، شاید در بیرون مرز هم کسانی اینها را بشنوند و حتماً می شنوند. ان شاء الله روز به روز، مطالب بهتر روشن شود و دیگران هم مثل ما، اعتقاد به امامت امیرمؤمنان علیه السلام پیدا کنند و از این فیض مستفیض باشند.

از این که اوقات شما را گرفتم معذرت می خواهم و همه ان شاء الله از بیانات حضرت آیت الله مکارم استفاده خواهیم کرد.

بسم الله الرحمن الرحيم

وبه نستعين وصلى الله على سيدنا محمد وآله الطاهرين، لا سيما بقيه الله المنتظر - ارواحنا له الفداء - ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم.

قبل از هر چیز لازم می دانم عید سعید غدیر را به همه ی شما عزیزان، عاشقان ولایت که از راه های دور و نزدیک در مجلس ما شرکت کرده اید، تبریک عرض کنم و لازم می دانم تشکیل کنگره ی بین المللی غدیر را هم به همه ی شما تبریک بگویم. کار بسیار مهمی انجام شده و ان شاء الله بناست، داستان غدیر و تاریخ غدیر از زیر آوارهای نسیان و فراموشی که دست های مخصوصی اصرار بر اخفای آن داشتند بیرون آید و گرد و غبار فراموشی از چهره ی تاریخ غدیر برچیده شود و نه تنها جهان تشیع بلکه تمام جهان اسلام، به حقیقت غدیر آشنا شوند.

عرایض خودم را با حدیثی که مرحوم علامه امینی - رضوان الله تعالی علیه - در آغاز جلد اول الغدیر نقل کرده

است، از خطیب بغدادی دانشمند معروف اهل سنت شروع می‌کنم. آدرسی هم که ایشان برای حدیث داده، جلد ۴ کتاب تاریخ بغداد ص ۴۱۰ است.

پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «من سرّه عن یحیی حیاتی ویموت مماتی و یسکن جنه عدن غرسها ربّی فلیوال علیاً من بعدی ولیوال ولیه ولیقتد بالائمه من بعدی فانهم عترتی خلقوا من طینتی رزقوا فهماً وعلماً.»

برای تبرک، ترجمه ی حدیث را مرور می‌کنیم:

کسی که دوست دارد، زندگی اش مانند زندگی رسول الله صلی الله علیه و آله باشد، مرگش مثل مرگ رسول خدا صلی الله علیه و آله باشد و ساکن در جای خاصی از بهشت بشود که به فرمان خدا برای ویژگیان آماده شده است؛ علی را دوست بدارد و دوستان علی را هم دوست بدارد. (علاوه بر مسأله ی محبّت و دوستی) اقتدا کند به او و امامانی که بعد از من می‌آیند.

برای این که اشتباهی نشود که امامان بعد از من کیانند، فرمود: «فانهم عترتی» امامان بعد از من، از عترت من هستند. هم آفرینش آنان از طینت من است و هم فهم و علم و دانش فراوانی خداوند به آنان داده است و به دلیل این فهم و علم و دانش، باید همه از آنان پیروی کنند.

این حدیث مطالب بسیاری را به ما می‌آموزد که من فقط به عنوان طلّیعه ی سخن از آن استفاده کردم و از

شرح و بسط آن برای برادران و خواهران خودداری می کنم.

و اما مسأله ی غدیر که داستان غدیر از داستان های عجیب تاریخ اسلام است و همان طوری که برادر عزیزمان آیت الله استادی اشاره کردند، هیچ حدیثی این همه مستمع نداشته و این همه راوی نداشته و این همه شکوه و جلال نداشته، اما علی رغم اینها، چنان بر پرده پوشی از غدیر فعالیت شد که امروز بسیاری حتی از علمای اسلام، از غدیر خبری ندارند.

من در الغدیر می دیدم که یکی از دانشمندان را سؤال می کنند که غدیر چیست؟ می گوید: به نظرم یکی از جنگ های تاریخ اسلام باشد. این چنین بر تاریخ اسلام پرده افکندند و با اصل جریان غدیر هم ماهرانه مخالفت کردند.

مرحوم علامه امینی - برادران و خواهرانی که در جلدهای اول الغدیر مطالعه دارند - بنا نبود کتاب الغدیر بنویسد، برنامه ایشان شعراء الغدیر بود و اسم آغازین این کتاب هم شعراء الغدیر بود.

ایشان می خواست ثابت کنند، علاوه بر روایات و کتب علما، در پهنه ی ادبیات عرب هر قرنی، شاعران با هدفی آمده اند و درباره ی غدیر شعر گفته اند.

ایشان وقتی وارد این میدان می شود، می بیند این دریا و اقیانوس، بزرگ تر از آن است که وی با آن آگاهی هایش تصور می کرده است.

لذا برنامه عوض می شود، غدیر کتاباً و سنتاً و تاریخاً و ادباً، یک معنای جامعی می شود؛ بر این اساس ایشان همت می گمارد برای این که غدیر را از زیر آوارها بیرون بیاورد.

ما وقتی نگاه می کنیم، می بینیم غدیر در پهنه ی احادیث هم وسعت زیادی داشته، اما از کنار آن ساده می گذشتند.

مرحوم علامه امینی، حدیث غدیر را از ۱۱۰ صحابی نقل می کند، اما اشاره می کند تعداد آنان که راوی حدیث غدیر هستند، از ۱۱۰ راوی هم بیشتر است. علاوه بر آن تعداد ۸۴ نفر از تابعین، ۳۵۷ نفر از راویان حدیث و علمای بزرگ اسلام و گروه زیادی از شعرا، در هر قرن و هر عصر؛ یعنی اگر بخواهیم فهرست وار هم راویان حدیث را از صحابه، از تابعین، از علما و از محدثان هر عصر و زمان و هم چنین شعرا ببینیم، عدد بسیار بزرگی می شود. یاللعجب! که غدیر با این همه اهمیت و راوی چطور از نظر بسیاری مستور ماند؟

وظیفه ای که این کنگره و تمام جهان اسلام و علاقه مندان به مکتب اهل بیت علیهم السلام دارند، این است که این فراموش کاری را از چهره ی غدیر بزدايند.

مخالفین در دو جبهه روی حدیث غدیر کار کردند:

جبهه ی اول این بود که اصل روایت غدیر، به فراموشی سپرده شود. کار به جایی می رسد که وقتی معاویه به

ابن عباس می گوید: شنیدم فضایل علی را می گویی، شنیدم غدیر می گویی، بترس و از این کار پرهیز. ابن عباس می گوید: من فقط قرآن می خوانم، آیات ولایت را بیان می کنم.

معاویه می گوید: آیات را بخوان، اما تفسیر آیات برای تو ممنوع است.

وقتی جو جامعه این می شود که حتی آیات قرآن تفسیر نشود، پیدا است که روایت غدیر به چه سرنوشتی گرفتار می شود.

در جبهه ی دوم هم سعی کردند محتوا را از میان بردارند. می گویند: به فرض، حدیث غدیر را قبول کردیم و قول راویان را و این همه عدد بزرگ را پذیرفتیم و تسلیم حق شدیم، اما غدیر چیز تازه ای ندارد و سخن فقط از محبت علی است، سخن از یار و یاور علی بودن است؛ یعنی علی دوست شما است، علی یار و یاور شما است.

ولی در مقابل انبوهی از سؤالات قرار می گیرند که باید جواب بدهند؛ از جمله:

«يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ» (۱) مفسران اسلام که به این آیه می رسند خودشان را در مقابل دو سؤال مهم می بینند:

ص: ۱۷

سؤال اول این است که چه برنامه‌ی تبلیغی بوده که تا آخر عمر پیغمبر صلی الله علیه و آله زمین مانده بود و لازم بوده است ابلاغ بشود که با کلمه‌ی «بَلَّغ» اصرار شده است. کلمه‌ی «بَلَّغ» که به تأکید اشاره دارد، فقط یک بار در قرآن مجید آمده است.

چه برنامه‌ای بوده که خداوند با این لحن داغ به پیامبر صلی الله علیه و آله می‌گوید: «إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ» اگر ابلاغ نکنی، رسالت خدا را ابلاغ نکرده‌ای.

سؤال دوم این است که چه برنامه‌ای بوده که ابلاغش ترس آور بوده است تا خداوند بفرماید: «وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ»؛ پیغمبر! غم به خود راه مده و از کسی نترس. تو در حفظ الهی هستی، پس برنامه را تبلیغ کن.

تمام مفسران اهل سنت در مقابل این دو سؤال مانده‌اند که چه جواب بدهند. آیا مسأله‌ی گوشت‌های حلال و حرام بوده که در سوره‌ی مائده مطرح شده است؟ آیا مسأله‌ی مهم دیگری بوده، اگر جهاد بوده است که سالیان دراز مسلمانان جهاد می‌کردند. اگر اصل مسأله‌ی توحید و یگانگی خدا بوده که رسول خدا صلی الله علیه و آله ۲۳ سال روی آن زحمت کشیده و تبلیغ کرده بود.

پس چه پیام مهمی بوده که «إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ»؟ چه حادثه‌ی مهمی بوده که عده‌ای مخالفش بودند و ممکن بود برای پیامبر صلی الله علیه و آله توطئه بچینند که

خداوند پیغمبرش را در امن و امان خودش قرار می دهد؛ «وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ»؟

خوب! جواب این سؤالات باقی می ماند. چرا؟ برای این که ریشه ی مطلب که داستان غدیر است، یا از نظر روایت یا از نظر محتوا و معنا پوشانده شد.

این بخش عظیم از تاریخ اسلام، وقتی در تاریکی فرو رفت، سؤال های مربوط به آیات قرآن بدون جواب باقی ماند. ما اگر شرق و غرب عالم را بگردیم، تمام آیات و روایات را ببینیم و تمام تاریخ اسلام را بررسی کنیم تا داستان غدیر را در کنار آیه ۶۷ مائده قرار ندهیم، تفسیر این آیه برای ما غیر ممکن است.

قسمت دوم

کنگره ی بین المللی غدیر وظیفه دارد که غدیر را از زیر این آوارها بیرون بیاورد و جایگاه غدیر را نشان بدهد. آنچه پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله در داستان غدیر در نظر داشته است، نشان بدهد. حدود صد و بیست هزار نفر، کمتر یا بیشتر، یقیناً جمعیت بزرگی بوده، چرا؟ برای این که رسول خدا صلی الله علیه و آله در اوج قدرت و در اوج پیشرفت اسلام، می خواهد آخرین حجّ خود را به جا آورد. هر تاریخ دانی می داند، چنین حجّی در چنین شرایطی، جاذبه ای داشته که تمام مسلمانانی که قدرت داشته اند، خودشان را به آن جمع ملحق کرده اند. ما کار به اعدادی که در تاریخ نوشته نداریم که کسی زیر سؤال ببرد. تحلیل تاریخی به ما می گوید که جمعیت، جمعیت فوق العاده زیادی بوده

است. این جمعیت را در وسط یک بیابان نگه بدارند، همه بایستند، پیغمبر صلی الله علیه و آله خطبه بخواند و فقط بگوید: علی را دوست بدارید، علی دوست شماست، علی یاور شماست!

هیچ تاریخ نویس و تاریخ دان و محقق نمی تواند این تفسیر را برای چنین حدیثی با این شرایط زمان و مکان بپذیرد. همه می گویند مسأله مافوق اینها بوده است. لذا وظیفه ای که کنگره ی بین المللی غدیر دارد، نشان دادن این مسائل و فاش کردن این امور است.

در اینجا برنامه ها و طرح هایی لازم است که به طور فشرده خدمت شما عرض کنم.

اولین برنامه ای که واقعاً باید تشریح بشود، این است که گفتمان ها، بحث ها، و عقارها در میان علمای اسلام به صورت منطقی و دوستانه، درباره ی غدیر تشکیل بشود.

بحث و گفتگوی منطقی با مسأله ی وحدت، ابدأ منافات ندارد. آنجا منافات پیدا می کند که بحث ها به صورت پرخاش گرانه درآید و کلمات تند و تیز ردّ و بدل بشود. به صورت دو عالم، دو برادر، دو نفر اهل منطق، درباره ی این مسائل بحث کردن، اشکال ندارد.

بعضی ها تا صحبت غدیر می شود، جبهه گیری می کنند و می گویند: پس مسأله ی وحدت مسلمین چه شد؟ در حالی که ما حتی با ادیان و مذاهب دیگر هم می نشینیم، بحث های منطقی می کنیم. اهل سنت که برادران ما هستند و باید بنشینیم، بحث کنیم. می نشینیم، صحبت می کنیم. صحبت های منطقی مشکلی ندارد.

اخيراً ما می بینیم حتی در میان وهّابی ها هم اهل منطق و تحقیق وجود دارند؛ یعنی من عقیده دارم وهّابی ها را امروز باید به دو گروه تقسیم کنیم: یک گروه متعصّی بانی هستند که غیر از خودشان، همه را کافر و مهدور الدّم می دانند، چه شیعی و چه سنی باشد. به همین دلیل می بینیم که در عراق، آن گروه متعصّب، هم شیعیان را می کشند، هم اهل سنّت را می کشند. در حجاز هم، برادران هم وطن خودشان را دارند می کشند، چون دُگم و متعصّب و خون ریزند و غیر از خودشان را مسلمان نمی دانند. همه را مشرک، همه را کافر و مهدور الدّم می دانند و با صراحت هم اعلام می کنند.

پیشوای آنها محمد بن عبدالوّهّاب وقتی می خواهد با مخالفین خودش صحبت کند به جای این که بحث منطقی کند، تکیه کلامش این است: ایها المشرک الکافر هل سمعت ما اقول؟ یعنی اول مشرک و کافر می کند، بعد انتظار دارد، سخنانش را بشنود. این یک گروه.

اما یک گروه دیگر که اخیراً در میان جوانان روشن فکر و علمای آنان بیشترند، پیدا شده اند که اهل بحث و منطقتند. در میان این عدّه افراد متعددی پیدا می شوند که حاضرند بدون این که کسی را تکفیر کنند و مشرک بدانند، همین که احتمال می دهند، غیر از آنچه آنها فهمیدند، در زیر این آسمان، مسائل دیگری هم هست، بنشینند و بحث کنند. من عقیده ام این است،
باب

گفت و گو و حوار باید حتی میان پیروان مکتب اهل بیت علیهم السلام و آن گروه دوم از وهابیان هم گشوده شود که به یقین اینها می تواند پرده از روی تاریخ غدیر بردارد.

دومین مسأله ای هم که لازم است و می دانم انجام می دهید و من به عنوان تأکید عرض می کنم، این است که حدیث غدیر با منابع دست اول، به طور روشن و آشکار، تدوین شود همان طور که مرحوم علامه امینی و مرحوم میر حامد حسینی هندی صاحب عقبات و بزرگان دیگری که بعد از آنان آمدند با توجه به منابع مسلم و دست اول اهل سنت، اینها را گفتند، چیزی است که آزمایش آن سهل و آسان است، بنویسند و به صورت فشرده و خلاصه، در اختیار قشرهای مختلف جامعه ی اسلامی بگذارند. در سایت های اینترنتی منتشر شود، از ماهواره ها منتشر شود، به مناسبت های مختلف، از وسایل ارتباط جمعی انتشار پیدا کند. خلاصه یک بسیج عمومی برای نشر غدیر و سند و محتوای آن صورت بگیرد.

این بسیج عمومی باید در میان جامعه ی طرفداران اهل بیت علیهم السلام صورت بگیرد و من این کنگره ی بین المللی غدیر را - ان شاء الله - طلعه و سرآغازی برای این حرکت می بینم.

جوانان مسلمان را به حفظ حدیث غدیر وادار کنیم، خطبه ی غدیر را به طور فراگیر در اختیار مردم، جوانان و نوجوانان قرار بدهیم. و در مقابل حفظ این خطبه،

جایزه بگیرند و تشویق شوند، به خصوص در میان نسل جوان که آگاهی آنها بر مسأله ی غدیر لازم است، انتشار گسترده و وسیعی پیدا کند، آمیخته با محبت و تشویق.

و اما سؤمین مطلبی که باید فراگیر شود و در آستانه ی آن قرار داریم، مسأله رسمی شدن عید غدیر است. غدیر به عنوان یک عید رسمی، هنوز در میان ما مطرح نیست؛ یعنی عیدی باشد که مردم از یک ماه قبل به استقبال آن بروند. در اعیاد ملی کشورها، عید میلاد مسیح برای مسیحیان، عید نوروز برای ایرانیان، اعیاد دیگر برای کشورهای دیگر، از یک ماه قبل، برای رفتن به استقبال این عید آماده می شوند. ما باید چنین برنامه ای را برای عید غدیر تنظیم کنیم.

باید بسیاری از پروژه های عمرانی و کارهای مهم در روز عید غدیر افتتاح بشود و به نام غدیر هم افتتاح شود. الان به مناسبت های مختلف، پروژه های متعدّد افتتاح می شود، ان شاء الله عید غدیر هم چنان رسمی بشود که افتتاح پروژه های مهم در این روز صورت بگیرد. اگر چنین شد، حتّی تمام کسانی هم که مخالف باشند، ناچارند به عنوان خبر رسان بنویسند؛ یعنی چون اخبار این افتتاح ها را باید بدهند، مجبورند در کنار آن، بحث غدیر را هم مطرح کنند.

اگر روی این برنامه ها کار کنیم، غدیر از این فراموشی و نسیانی که گرفتار شده است بیرون می آید. حادثه ای

این چنین مهم که می گویند: نه حدیثی به این گسترش مستمع داریم و نه به این کثرت راویان حدیثی داریم، با این حال چنین فراموش شده است و چنان روی آن کار کرده اند که کسی از آن با خبر نشود و حتی عالمی از علمای اسلام آن را به عنوان یکی از جنگ های اسلامی بپندارد. باید این مسئله را ان شاء الله با همت دوستان مولا از فراموشی بیرون بیاوریم.

در پایان عرایض می خواهم یکی دو جمله هم اضافه کنم.

در حدیث غدیر می خوانیم که پیامبر صلی الله علیه و آله اول فرمود: «الَّتْ أُولَى بِكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ؟» (۱) معنای این جمله این است که فرمان من مافوق اراده ی شما است، شما باید خواستتان تابع خواست من باشد. معنی اش این است که علی را هم این چنین بخواهید.

من سؤال می کنم، آیا در کشور علی بن ابی طالب علیه السلام در کشورهای دیگری که پیروان اهل بیت علیهم السلام هستند، آیا علی «اولی بنا من انفسنا» هست؟

تمام برنامه های زندگی ما تحت فرمان پیغمبر صلی الله علیه و آله و علی بن ابی طالب علیه السلام است؟ رسانه های ما، وزارت خانه های ما، صدا و سیمای ما، ادارات ما، خانواده های ما، بازارهای ما، همه شان مصداق «الست اولی بکم من انفسکم» هست؟

اگر هست چه بهتر، اما اگر نیست، بکوشیم تبلور غدیر را در زندگی اجتماعی مان نشان بدهیم. سخن گفتن و بحث کردن، بسیار خوب است برای برطرف کردن

ص: ۲۴

اشتباهات لازم است. اما وقتی مؤثر می شود که «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» در زندگی ما، در تمام شؤون حکومت و تمام ملت ما، در پیروان مکتب علی علیه السلام ظاهر بشود. آن وقت ارزش این مطلب روشن می شود.

حدیثی از محدث قمی نقل می کنم، حدیث معروف است و شاید بسیاری از عزیزان شنیده باشند. مضمون حدیث تقریباً چنین است:

علی علیه السلام نماز مغرب را خوانده بود و از مسجد کوفه بیرون می آمد. صدای کفش هایی در پشت سرش، توجه او را به خودش جلب کرد. مولا ایستاد، یک نگاه کرد، دید جماعتی هستند که به دنبالش می آیند. فرمود: «من انتم؟» شما کیستید؟ عرض کردند: «یا امیرالمؤمنین! نحن شیعتک»؛ ما شیعیان تو هستیم. حضرت یک نگاه به چهره های آنان کرد و فرمود: «مالی لا- علی فیکم سیما الشیعه»؛ هر چه به چهره های شما نگاه می کنم، سیما و چهره ی شیعیان مرا ندارید. عرض کردند: «یا امیرالمؤمنین! وما سیما الشیعه؟»؛ سیمای شیعیان شما چگونه است؟ فرمود: وقتی به چشمان آنان نگاه می کنید، آثار عبادت های شبانه و راز و نیاز با خدا در چشم های آنان نقش بسته است. نگاه به لب های آنها که می کنید، آثار ذکر خدا بر لبان آنان دیده می شود.^(۱)

من روشن تر عرض کنم؛ یعنی، زندگانی آنها، همه جا نشانه ای از نشانه های خدا و ولایت در آن نمایان است.

ص: ۲۵

یعنی رسانه هایشان، آثار خدا و ایمان به پیغمبر صلی الله علیه و آله و علی بن ابی طالب علیه السلام دارند، جشن هایشان، شادی هایشان، عزاهایشان، برنامه هایشان، همه نقش علی بن ابی طالب علیه السلام دارد. اگر این چنین شد «سیما الشیعه» درست می شود. اگر سیمای شیعه درست شد، غدیر از زیر آوارها بیرون می آید.

آخرین جمله من این است که ما در میان دو گروه قرار داریم، باید هر دو را درون خط میانه بیاوریم. گروهی در این اواخر دیده می شود که راه غلو را پیش گرفتند. سخنانی می گویند که ممکن است تمام زحمات کنگره ی بین المللی غدیر را بر باد بدهد. اینها دوستانی نادان هستند. باید اینها را بیدار کنیم تا از کلمات غلو آمیز و از حرکات نادرست در این زمینه بپرهیزند. اگر کسی مثل ابن تیمیه پیدا می شود می گوید: حدیث غدیر دروغ است. باید اتباع او را هم بیدار کنیم، والیان را هم باید بیدار کنیم، همه را در این جاده ی وسط قرار دهیم تا ان شاء الله بتوانیم غدیر را به آن جایی که شایسته ی تاریخ و حدیث و آیات قرآن است قرار دهیم.

من از همه ی دست اندرکاران این برنامه و همه ی عزیزانی که از راه دور و نزدیک آمده اند، و همه ی آنهایی که برای این برنامه زحمت کشیده اند، صمیمانه تشکر می کنم.

والسلام علیکم و رحمه الله وبرکاته.

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوه والسلام على جميع الانبياء والمرسلين، سيما خاتمهم وفضلهم محمد صلى الله عليه وآله واهل بيتهم اطيبين اجمعين سيما بقيه الله في العالمين. بهم نتولى ومن اعدائهم نتبرى الى الله

مقدم شما آیات و فضلاى بزرگوار، غدیر شناسان ارجمند و ستاد محترم غدیر را گرامی می داریم و از خداوند مسألت می کنیم این خدمت بزرگ دینی را از همگان به ویژه مسؤولان محترم ستاد و کنگره ی غدیر بپذیرد و بهترین پاداشی که به شما بزرگان عطا می کند، ولایت شما مؤمنان، بلکه مسلمانان، بلکه جوامع بشری باشد.

در مورد جریان غدیر، مطالب فراوانی مطرح می شود؛

مطلب اول، اهمیت غدیر است.

اهمیت غدیر و ولایت که باعث صدور آن همه روایات شد، از جمله این که: اگر کسی بین رکن و مقام عمری را به عبادت بگذراند ولی علوی نباشد، مقبول نیست. این روایات هم ریشه ی قرآنی دارد و هم مستند به حدیث نبوی است.

ریشه ی قرآنی آن این است که خداوند متعال به رسول اکرم - علیه وعلی آله آلاف التحیه والکرم - فرمود: «فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ» (۱) یعنی رسالت منهای ولایت، عبارت از رسالت منهای رسالت است. این که از سنخ اتحاد مقدم و تالی نیست که فان لم تفعل فی ابلاغ الرساله فما بلغت اصل الرساله، یا ان لم تفعل فی ابلاغ الولایه، فما بلغت الولایه، که مقدم و تالی یکی بشود، بلکه ان لم تفعل فی ابلاغ الولایه فما بلغت اصل الرساله، که مقدّم و تالی دو تاست و مفید می باشد.

پس اهمیت ولایت و غدیر آن قدر است که اگر ابلاغ نشود، اصل رسالت زیر سؤال می رود؛ یعنی گویا رسول - معاذ اللّٰه - رسول نیست، گویا رسالت - معاذ اللّٰه - رسالت نبوده است، ایمان نیز این گونه است. در حقیقت مطلب چنین است که یا ایها المؤمنون ان لم تؤمنوا بولایه علی بن ابی طالب فما آمنتم بشیء؛ یعنی ای اهل ایمان اگر به ولایت علی بن ابی طالب ایمان نیاورید مؤمن نیستید.

ص: ۲۸

چطور شد که شما اصل را پذیرفتید ولی در فرع تردید کردید؟!

اگر کسی به همه «ما جاء به النبی» مؤمن باشد ولی به غدیر ایمان نیاورد، به هیچ چیز ایمان نیاورده است. چطور آنجا پذیرفتید، ولی در «فما بلغت رسالته»؛ یعنی در نفی قبول عبادت کسی که بدون ولایت، عمری را بین رکن و مقام به عبادت بگذرانند مشکل دارید؟! این ریشه قرآنی اهتمام به غدیر است.

امّا استناد اهمیت غدیر به حدیث نبوی این است که ذات مقدّس رسول اکرم - علیه آلاف التحیه و الکرّم - قبل از ایراد آن خطبه معروف و نصب وجود مبارک حضرت امیرعلیه السلام فرمود: «إِنِّي مَسْئُولٌ وَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ» و آیه ی مبارکه ی «وَلَنَسْئَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْئَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ» (۱) را تلاوت فرمود؛ یعنی من مسؤولم، شما هم مسؤولید.

روز قیامت، روز سؤال مطلق است. منتهی برخی جوابشان نقد است و خدای سریع الحساب، سریعاً به حساب آنها رسیدگی می کند و به سرعت وارد بهشت می شوند. امّا برخی دیگر حسابشان دشوار است. ولی بالاخره سؤال، عمومی است.

ص: ۲۹

اگر طبق آیه ی سوره ی اعراف، سؤال عمومی است، طبق این حدیث مبارک نبوی هم سؤال عمومی است که فرمود: من مسؤولم ابلاغ کنم، شما هم مسؤولید بپذیرید.

در همین جا لازم است نکته ای بیان شود و آن این که، تشیع بعد از علی بن ابی طالب به وجود نیامده، بلکه قبل از آن هم مطرح بوده است. توضیح مطلب این است که ما یک مکتبی داریم به نام تشیع و یک گروهی داریم به نام شیعه. مکتب تشیع هم زمان با قرآن آمده و اول کسی که حامی و مروج این مکتب و مؤمن به آن بود، خود حضرت رسول گرامی صلی الله علیه و آله بود، چون «أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ»^(۱) بعد صدیقه ی طاهره و علی بن ابی طالب و بقیه ی اهل بیت علیهم السلام و سپس سایر مردم به آن پیوستند.

اما شیعه یعنی گروهی که پیرو علی بن ابی طالب علیه السلام هستند.

حرف مکتب تشیع این است که ولی خدا و جانشین پیامبر صلی الله علیه و آله باید معصوم باشد و آن انسان کامل معصوم، جز علی بن ابی طالب و اولاد علی علیهم السلام نیستند.

بنابراین، مکتب تشیع غیر از شیعه و گروه خاص است. و همان طور که گفته شد، پایه گذار و اول مؤمن به مکتب تشیع، خود پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بود؛ یعنی همان طور که به رسالت خود مؤمن بود، به ولایت امیرالمؤمنین هم ایمان

ص: ۳۰

آورد. حضرت علی علیه السلام هم همان طور که به رسالت پیامبر صلی الله علیه وآله ایمان داشت، به ولایت خود نیز مؤمن بود. به همین جهت، وجود مبارک پیامبر صلی الله علیه وآله فرمود: «إِنِّي مَسْئُولٌ وَإِنِّكُمْ مَسْئُولُونَ»؛ یعنی چنین نیست که از کسی سؤال نکنند. قیامت روزی است که همه انبیاء را به صف می کنند و می پرسند: «مَاذَا أُجِبْتُمْ؟» یعنی اینها چه کردند و شما چه کردید؟ در حقیقت تفصیل مطلب «مَاذَا أُجِبْتُمْ؟»، همان آیه ی سوره ی اعراف است که «وَلَنَسْئَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْئَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ» که با نون تأکید هم مؤکد شده است.

اگر سؤال همگانی است، برجسته ترین سؤال در آن مقطع حسیاس تاریخی، همین مطلب است، لذا فرمود: ای مردم! «إِنِّي مَسْئُولٌ وَإِنِّكُمْ مَسْئُولُونَ»؛ من مسؤل ابلاغ ولایت هستم. مرگ من در پیش است؛ نزدیک است که سفر کنم، پس باید این بار مهم را به مقصد برسانم.

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله در صدر سخن، از رحلت خود خبر داد، بعد همگان را به مسؤلیت مشترک آگاه کرد، آن گاه جریان غدیر را، راه اندازی کرد. نتیجه این که اگر کسی ولایت را نپذیرد، اگر کسی وجود گرامی حضرت علی علیه السلام را خلیفه بلافضل پیامبر صلی الله علیه وآله نداند، گویا به هیچ چیزی ایمان نیاورده است.

البته لطف خدا یک مطلب است، وظیفه‌ی ما هم در معامله کردن با کسانی که باطناً حکمی دارند و ظاهراً حکمی دارند، مطلب دیگری است. مسائل کلامی و تفسیری نباید با مسائل فقهی آمیخته شود. ما وحدت‌مان محفوظ است و با یکدیگر به عنوان برادر مسلمان زندگی می‌کنیم، اما اینجا سخن از بحث‌های عمیق کلامی است. این کنگره‌ها و ستادها و همایش‌ها کارشان همین است، وحدت هم جایش محفوظ است. ما هرگز آن زندگی مسالمت‌آمیز را در قلمرو مسئله کلام و تفسیر نباید راه بدهیم.

خلاصه این که اگر روایت‌هایی به ما رسیده است که ایمان بدون ولایت مقبول نیست، هم ریشه‌ی قرآنی دارد و هم مستند به حدیث نبوی است. و اهمیت مسئله‌ی غدیر هم در همین نکته است.

مطلب دوّم، پیام غدیر است.

این که امامان معصوم علیهم السلام فرموده اند: «علینا إلقاء الاصول وعلیکم التفریع»^(۱)، این مخصوص فقه نیست، بلکه در تفسیر و کلام و حکمت هم هست، در غالب علوم هست. یعنی شما وقتی این خطبه را به دست یک محقق می‌دهید، فروع را بر اصول تفریع کند.

ص: ۳۲

در این خطبه نیز پیامبر صلی الله علیه و آله یک اصل را بیان فرموده و آن این که «الست اولی بکم من انفسکم؟» (۱) همه گفتند: بلی و سپس فرمود: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه». شرح این چنین است که خداوند متعال ذاتاً ربّ العالمین است و ثبوتاً نیز مولای کلّ است. حالا برخی اعتقاد دارند و بعضی اعتقاد ندارند. آنها که اعتقاد ندارند خودشان زیان می بینند و آن ها که معتقدند، بهره اش را می برند. اگر خدای سبحان، ربّ العالمین است و در برابر خدایی که ربّ العالمین است، عده ای گفتند: «إِنَّ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ» (۲)، و عده ای هم گفتند: «رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا» (۳)، این دو گروه حکم جداگانه دارند. آنها که گفتند: «إِنَّ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا، وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ» و سخنان باطل دیگر، حکم اینها آتش است که؛ «النَّارُ مَوْلَىٰ لَهُمْ». اما کسانی که گفتند: «رَبُّنَا اللَّهُ، ثُمَّ اسْتَقَامُوا» حکمشان این است: «اللَّهُ وَلَىٰ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ» (۴) همان خدایی که ولی کلّ است، همان خدایی که ربّ العالمین است، ولی مؤمنان است نه ولی کسانی که گفتند: «وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ».

این در مورد خدا؛ یعنی فعل خدا و کلام خدا و کتاب خدا یعنی قرآن هدّی للنّاس است تا آنجا که قلمرو

ص: ۳۳

۱- ۹. بحار الانوار / ج ۲۷، ص ۲۴۳، باب ۱۳.

۲- ۱۰. سوره ی جاثیه / آیه ی ۲۴.

۳- ۱۱. سوره ی فصلت / آیه ی ۳۰.

۴- ۱۲. سوره ی بقره / آیه ی ۲۷۵.

بشریت است قرآن برای هدایت بشریت آمده است، چنان که فرمود: «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ، هُدًى لِّلنَّاسِ (۱)، نَذِيرًا لِّلْبَشَرِ (۲)، مَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْبَشَرِ (۳)، لِّلْعَالَمِينَ نَذِيرًا (۴)» هر جا بشریت هست، قرآن حجت است. امّا عده ای قرآن را کنار گذاشتند، که پیامبر گلایه کرد: «يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا» (۵)، لذا همین قرآن که برای هدایت آمده، «لَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا خَسَارًا» (۶) ولی برای گروه دیگر که دل به قرآن سپردند و به آن ایمان آوردند، «إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ» (۷) این «یهدی للتی هی اقوم»، بر اساس قانون «هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ» (۸) و براساس «مَوْعِظَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ» (۹) است، و گرنه برای همه ی مردم که یهدی للتی هی اقوم نیست. آن کسی که اتخذوا هذا القرآن مهجورا، این از قرآن طرفی نمی بندد.

کسی که دیروز می گفت: قرآن اسطوره است، و امروز می گوید: قرآن افیونه است، پس قرآن چه بهره ای می تواند برای او داشته باشد. اگر کتاب خداوند هدی للناس است، این در مقام تشریح و آمادگی آن است. ولی کسی که از کتاب خدا فاصله گرفته، همین قرآن که

ص: ۳۴

۱- ۱۳. سوره ی بقره / آیه ی ۱۸۵.

۲- ۱۴. سوره ی مدثر / آیه ی ۳۶.

۳- ۱۵. سوره ی مدثر / آیه ی ۳۱.

۴- ۱۶. سوره ی فرقان / آیه ی ۱.

۵- ۱۷. سوره ی فرقان / آیه ی ۳۰.

۶- ۱۸. سوره ی اسراء / آیه ی ۸۲.

۷- ۱۹. سوره ی اسراء / آیه ی ۹.

۸- ۲۰. سوره ی بقره / آیه ی ۲.

۹- ۲۱. سوره ی آل عمران / آیه ی ۱۳۸ و سوره ی مائده / آیه ی ۴۶.

«وَنَزَّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ» (۱) می باشد، همین قرآن برای او «لَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا خَسَارًا» (۲) است.

پس قرآن هدی للناس است ولی مردم دو گروهند. قرآن یهدی للتی هی اقوم است اما برای کسی که قرآن را بپذیرد، نه آن که از قرآن فاصله بگیرد.

این هم در مورد قرآن، بعد از قرآن نوبت به ذات مقدس رسول گرامی - علیه وعلی آله آلائف التّحیه والثّناء - می رسد که خداوند فرمود: ما تو را «رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ» (۳) فرستادیم، «ما أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ» (۴) ما تو را «أَرْسَلْنَاكَ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ» فرستادیم. امّا کسی که - معاذالله - می گوید: او شاعر، ساحر، کاهن و مجنون است که بهره ای از این پیامبر نمی برد. و در مقابل آن کسی که می گوید: این رسول خداست و ما به او ایمان آوردیم، درباره ی او این آیه نازل می شود: «لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا» (۵)؛ یعنی غیر مؤمن هیچ بهره و امتنانی از این نعمت الهی ندارد. پس وجود مبارک رسول صلی الله علیه وآله رحمه للعالمین است امّا در حدّ شأنیت، یعنی فیض آماده است، لکن این که دیگران چقدر استفاده کنند بستگی به خودشان دارد. ایشان کافّه للناس مبعوث

ص: ۳۵

۱- ۲۲. سوره ی اسراء / آیه ی ۸۲.

۲- ۲۳. سوره ی اسراء / آیه ی ۸۲.

۳- ۲۴. سوره ی انبیاء / آیه ی ۱۰۷.

۴- ۲۵. سوره ی سبأ / آیه ی ۲۸.

۵- ۲۶. سوره ی آل عمران / آیه ی ۱۶۴.

شده است، اما مردم دو گروه می شوند، برخی قبول می کنند و بعضی تهمت می زنند.

بنابراین همان طور که خداوند، بالذات مولای کل است ولی مردم دو گروهند، و قرآن کریم هدی للناس است و مردم دو دسته می شوند، همین انقسام مردم، در مورد وجود مبارک رسول اکرم صلی الله علیه وآله و ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام نیز وجود دارد؛ یعنی پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله رحمه للعالمین است، اما مردم دو گروهند، ولایت امام علی علیه السلام برای همه ی مسلمانان است ولی برخی انکار کردند. پس این که پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه وآله فرمود: «من کنت مولا فهدا علی مولا»، قبل از آن هم به مؤمنین خطاب کرد که: «الَّذِي أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ» (۱) این، نه یعنی من نبی المؤمنین هستم و علی امیرالمؤمنین؛ بلکه من نبی المسلمین و نبی الناس هستم، منتهی بعضی ها نمی پذیرند، علی هم امیرالمؤمنین و امیرالمسلمین و امیرالناس است، هر چند بعضی می پذیرند و بعضی نمی پذیرند. (۲)

اینجا هم مطلب این گونه است؛ یعنی در اصل، یک ولایت خاصه جعل نشده است که برای گروه خاص جعل شده باشد، که فرمود: «من کنت مولا فهدا علی مولا»، تا

ص: ۳۶

۱- ۲۷. سوره ی احزاب / آیه ی ۶.

۲- ۲۸. ضرب المثل معروفی است در عرب که می گوید: «ضَيْقُ فَمِ الرَّكِيهِ»؛ دهانه چاه را تنگ کن؛ یعنی از ابتدا که می خواهی چاه را حفر کنی، دهانه آن را تنگ تر بگیر.

کسی بگوید اطلاق ندارد. برای کسی که بگوید: اصل، آیه ی سوره ی مبارکه ی احزاب است که فرمود: «الَّتَبَىٰ اَوْلَىٰ بِاَلْمُؤْمِنِيْنَ» و فرمود اولی بالناس. این از سنخ «لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ» و از سنخ «هُدًى لِّلْمُتَّقِيْنَ» (۱) و از سنخ «اللّٰهُ وَلِىُّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا» (۲) است. نه از سنخ «رَحْمَةٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ»، و گرنه او ولی کل است. امیر کلّ است.

این که فرمود: «الَّتَبَىٰ اَوْلَىٰ بِاَلْمُؤْمِنِيْنَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ»، به قرینه ای که در همان سوره ی مبارکه ی احزاب است؛ یعنی: «وَأَوْلُوا الْأَرْحَامَ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ» (۳) که اولویت تعیینی است نه تفضیلی، اینجا هم اولویت تعیینی است نه تفضیلی.

همان طور که می دانید کسی که در برابر این حدیث، قد علم کرده و بسیاری از افراد را یدک کشیده، جناب فخر رازی است. شما مقاصد تفتازانی و مواقف قاضی عضد ایجی را نگاه کنید، اینها دنباله رو فخر رازی هستند. او حرفی زده، اینها هم همان مطلب را می پروراند.

فخر رازی به سند حدیث اشکال می کند و می گوید: شما که حدیث غدیر را متواتر می دانید در بعضی از اعصار راویان و فضلاء شیعه حتی به حدّ کثرت هم نرسیده اند چه رسد به تواتر. شما نمی توانید آن را مستفیض نشان

ص: ۳۷

۱- ۲۹. سوره ی بقره / آیه ی ۲.

۲- ۳۰. سوره ی بقره / آیه ی ۲۵۷.

۳- ۳۱. سوره ی احزاب / آیه ی ۶ و سوره ی انفال / آیه ی ۷۵.

بدهید، چه برسد به تواتر، لذا این یک خبر واحد است، خیلی که تلاش کنید مستفیض می شود.

چرا فخر رازی چنین حرفی زده است؟ برای این که عده ای اصلاً این خبر را نقل نکرده اند، برخی هم که آن را نقل کرده اند، تقطیع کرده اند؛ یعنی این خطبه را که دارای سه قسمت است، فقط دو قسمت آن را نقل کرده اند.

ابتدای خطبه فرمود: «الست اولی بکم من انفسکم»، سپس فرمود: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه»، و در آخر فرمود: «اللهم وال من والاه وعاد من عاداه». این آقایان آمده اند، جمله ی اوّل را ذکر نکرده اند و جمله ی وسط را به پایان وصل کرده اند؛ یعنی چون جمله ی اللهم وال من والاه... بوی محبت و دوستی می دهد، آن را به من کنت مولاه چسبانده اند، تا بگویند این هم به معنای دوستی است. در حالی که ظهور کلام مال صدر خطبه است؛ یعنی برای الست اولی بکم، اما اینها ابتدا را قطع کردند تا جمله ی پایانی را قرینه ی سوء قرار بدهند و بگویند: «مولا» به معنی دوست است به قرینه ی اللهم وال من والاه.

لذا قدر این ستادها و همایش ها را بدانید. تشکیل این ستادها، نوشتن این کتاب ها و مقال و مقالات ها برای ما ضروری است، تا افرادی مثل فخر رازی جواب بدهد. البته در میان شیعه نیز همین گونه است، این طور نیست

که هر کسی بتواند یک حرف تازه بیاورد، در شیعه ها دیده اید، مرحوم شیخ طوسی رحمه الله در تبيان حرف های قوی دارد و خیلی از مفسران ما همان روال را طی کرده اند. تا کسی پیدا شود و حرف تازه ارائه کند، آسان نیست. آنها هم همین گونه اند. خیلی از مفسران آنها به دنبال فخر رازی هستند. متکلمان ایشان نیز هم چنین است. شما بررسی کنید، مقاصد تفتازانی را در کلام از یک سو، و مواقف قاضی عضدی ایجی و میر شریف را از سوی دیگر و حرف های فخر رازی را از سوی سوم. چون او می گوید تواتر نیست، اینها هم می گویند تواتر نیست.

منظور آن است که قدر این نشست ها و کنگره ها را باید دانست که جلوی بعضی از فهم های سوء را می گیرد.

پس وجود مبارک حضرت امیرعلیه السلام مولای کل ناس است و این گوشه ای از معنای الست اولی بانفسکم من انفسکم است، و آن هم معنای من کنت مولاه... .

قسمت دوم

و همان طور که می دانید، امامان چون از یک سو خلیفه ی خدایند و بر اساس حدیث شریف قرب نوافل (۱)

«لا يزال عبدی يتقرب الی بالنوافل مخلطاً لی حتی احبه فاذا احبته کنت سمعه الذی یسمع به و بصره الذی یبصر به و یده الذی یبطش بها، ان سألتی اعطیته وأن استعذنی اعذته» (۲)

ص: ۳۹

۱- ۳۲. طبق بیان لطیف مرحوم مجلسی - رضوان الله علیه - در کتاب شریف مرآه، سند این حدیث، هم به طریق حسن نقل شده، هم به طریق صحیح و هم به طریق موثق آمده است.

۲- ۳۳. ارشاد القلوب / ج، ۱، ص، ۹۲.

که اگر عبد سالک صالحی در سایه ی انجام فرایض و نوافل؛ یعنی نوافل را که انجام می دهد، یقیناً فرایض را هم انجام می دهد، چنین شخصی در سایه ی انجام نوافل که آن هم، نه خوفاً من النار و نه شوقاً الی الجنه، بلکه قربه الی الله انجام بدهد. فقط برای خداست، نه ترس از جهنم دارد و نه طمع در بهشت. عبادت این فرد چون قربه الی الله است، لایزال یتقرب، یتقرب، یتقرب؛ پیوسته به خدا نزدیک می شود. این یتقرب، یتقرب، یتقرب، برای خوفاً من النار نیست، بلکه برای خوفاً من النار؛ یتبعده، یتبعده، یتبعده من النار است؛ فقط از آتش دور می شود و آن که شوقاً الی الجنه است؛ یتقرب، یتقرب، یتقرب الی الجنه؛ به بهشت نزدیک خواهد شد. آن که حُباً لله است، یتقرب، یتقرب، یتقرب، یتقرب الی. لایزال یتقرب عبدی الی حتی احبه و اذا احبته - که من بشوم محب و او بشود محبوب - از آن به بعد مجاری ادراکی او و منافذ تحریکی او، هر دو به ظهور قدرت من در مقام فعل اداره می شود.

در تمام این بحث ها دو منطقه، منطقه ی ممنوعه است که احدی را به آنجا راه نیست. مقام هویت ذات را احدی راه نیست. کنه صفات ذاتی را هم که عین ذات است، احدی را به آنجا راه نیست. خود را در گفتار و رفتار به آنجا که کسی را راه نمی دهند، راه ندهیم. ما هستیم

و وجه خدا و فیض خدا و ظهور خدا و نور السموات و الارض.

در این محدوده ذات اقدس اله می فرماید او محبوب من است. من تمام مجاری ادراکی و تحریکی او را تأمین می کنم. این کبرای کلی.

در جریان جنگ خیبر، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله چند بار مسلمانان را به فرماندهی هر یک از خلفا به میدان فرستاد ولی موفق نشدند، تا این که فرمود: «لا عطين الزایه غداً رجلاً یحب الله و یحبه الله» (۱) این حدیث را شیعه و سنی نقل کرده اند و گفته اند که علی بن ابی طالب - علیه آلاف التحیه و الثناء - هم محب و هم محبوب خداست. که حدیث قرب نوافل کبرای قیاس است و این حدیث هم صغرای آن. چون خبر را کسی بیان فرموده است که خداوند در باره اش می فرماید: «لا یَنطِقُ عَنِ الْهَوَى (۲) سخن او از روی هوی و هوس نیست که فریقین هم آن را نقل کرده اند، پس علی محب و محبوب خداست و هر کس محب و محبوب خدا بود، مجاری ادراکی و تحریکی او را ذات اقدس اله تأمین می کند و این می شود معصوم کامل.

وقتی وجود مبارک حضرت امیر علیه السلام معصوم کامل شد، بخش بعدی خطبه ی پیامبر صلی الله علیه و آله معلوم می شود.

ص: ۴۱

۱- ۳۴. بحار الانوار / ج ۲۱، ص ۲، باب ۲۲.

۲- ۳۵. سوره ی نجم / آیه ی ۳.

وجود مبارک رسول صلی الله علیه وآله در باره ی حضرت علی علیه السلام فرمود: «علی مع الحق یدور معه حیثما دار» (۱) این ضمیر به کجا برمی گردد؟

مرحوم امینی - خدا او را رحمت کند - گوشه ای از این حرف ها را در کتاب شریف الغدیر دارد، ولی این حرفی نیست که در الغدیر بگنجد. اگر آن قرینه نبود، ما باز هم می گفتیم که این ضمیر به حق بر می گردد، نه به حضرت امیر علیه السلام.

می فرماید: علی با حق است، می گردد با او هر جا که او بگردد. آیا یدور علی مدار الحق حیثما دار؟ یعنی علی بر مدار حق می گردد؟ اگر چنین باشد، فضیلت اختصاصی برای امیرالمؤمنین علیه السلام نخواهد بود؛ زیرا درباره ی عمار هم مانند آن آمده است. یا یدور الحق مدار علی حیثما دار؛ علی مدار حق است، حق بر مدار علی می گردد. که از این خطبه استفاده می شود. مرحوم امینی رحمه الله شاهد اقامه کرده اند که ضمیر به حق بر می گردد؛ یعنی، یدور الحق مدار علی علیه السلام. دلیل آن، این است که رسول خدا صلی الله علیه وآله فرمود: خدایا «ادر الحقّ معه حیثما دار»؛ خدایا حق را علی مدار قرار بده، نه علی را حق مدار. تا اینجا گفتار مرحوم علامه امینی بود.

ص: ۴۲

اما چگونه می شود که حق علی مدار باشد نه علی حق مدار؟ چگونه می شود که حق را باید با علی تشخیص داد نه علی را با حق؟ این به بیان دیگری نیاز دارد و آن بیان این است:

اگر کسی حدیث «لاعطین الزّایه» را صغرای قیاس قرار بدهد و حدیث «قرب نوافل» را کبرای قیاس قرار بدهد و بگوید علی بن ابی طالب علیه السلام هم محبّ الله است و هم محبوب الله است، به گفته ی معصوم؛ یعنی پیامبر صلی الله علیه و آله و هر کس محبوب خدا بود، مجاری ادراکی و تحریکی او را خداوند در مقام فعل به عهده می گیرد، پس مجاری ادراکی و تحریکی علی بن ابی طالب علیه السلام؛ یعنی فهم او و کار او؛ یعنی اندیشه ی علوی و انگیزه ی علوی، هر دو را خدا به عهده گرفته است.

قیاس مرکب آن است که نتیجه ی قیاس قبلی را صغرای قیاس قبلی قرار بدهیم. آن گاه می گوئیم: اندیشه و انگیزه ی علوی را خدا به عهده گرفت و هر کس علم و عمل او را خدا در مقام فعل به عهده بگیرد، معصوم مطلق است. پس علی بن ابی طالب علیه السلام معصوم مطلق است. وقتی چنین شد، او خلیفه ی ذات اقدس اله می شود و چون خلیفه شد، کار مستخلف عنه (خدا) را انجام می دهد، چه این که

رسول گرامی صلی الله علیه و آله خلیفه ی خداست و کار مستخلف عنه را انجام می دهد، چه این که

قرآن در مقام کلام، خلیفه الله است و کار مستخلف عنه را انجام می دهد.

کار مستخلف عنه هم آیه ی میثاق است که فرمود: «الَسْتُ بِرَبِّكُمْ؟ قَالُوا بَلَىٰ. (۱) آنجا بالذات است، اینجا بالعرض. آنجا مال منوب عنه است، اینجا مال نایب. آنجا مال ذی الآیة است، اینجا مال آیه. در عالم ذر، همه را جمع کرد و فرمود: «الَسْتُ بِرَبِّكُمْ؟ قَالُوا بَلَىٰ. لکن همان هایی که گفتند: بلی، اینجا که آمدند، گفتند: «إِنَّ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا». همان هایی که در غدیر گفتند: بَيْحٌ، بَيْحٌ، بعداً آمدند و گفتند: مَنَا امیر و منکم امیر. پس می شود که انسان در مشهد خدا اقرار و قبول کند، در دنیا انکار و نکول کند و این شدنی است. درباره ی قرآن این چنین بود، درباره ی پیغمبر این چنین بود، درباره ی حضرت امیر این چنین بود و هم چنین خود ذات اقدس اله نیز چنین بوده است.

لازم نیست حتماً جریان میثاق در یادمان باشد. قرآن را که قبول داریم. همین قرآن می گوید: در یک مشهدی، از همه اقرار گرفتند. همه ی ما را شاهد بر خودمان قرار دادند، «وَأَشْهَدُهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمُ الَسْتُ بِرَبِّكُمْ، قَالُوا بَلَىٰ. بعدها آمدند و منکر شدند. این چنین نیست که اگر کسی در یک مشهدی اقرار کرد، در همه ی محاضر بتواند اقرار کند.

ص: ۴۴

پس نتیجه ی آن دو قیاس قبلی این است که علی بن ابی طالب علیه السلام در مقام فعل و قول تأمین شده است؛ یعنی خداوند گفتار و رفتار او را تأمین کرده است و هر کس را که خدای سبحان فعل و قول او را به عهده بگیرد، به طور مطلق معصوم است، لذا وجود مبارک حضرت امیر علیه السلام معصوم است بالقول المطلق. اکنون که معصوم شد، بالقول المطلق، ما در مقام اثبات از کجا بفهمیم که خدای سبحان چه فرمود و چه اراده کرد و چه حکم کرد؟ آیا غیر از این انسان کامل، راه دیگری داریم؟ غیر از قرآن و عترت راه دیگری نداریم.

آن گاه معلوم می شود که چرا ضمیر به حق برمی گردد، یدور الحق مدار علی بن ابی طالب و گرنه حق که - معاذالله - یک دین دیگر و کتابی دیگر نیست. ماییم و قرآن و عترت. از کجا بفهمیم خدا چه فرمود؟

البته چنان که می دانید، طبق زیارت جامعه کبیره، اهل بیت علیه السلام در حقیقت یک نورند و مثل آیه ی مباحله به منزله ی نفس رسول گرامی - علیه و علی آله الایف التّحیه و الثّناء - هستند. لذا گر چه جریان، جریان غدیر است، جریان حضرت امیر علیه السلام است، اما روح مطلب، روح چهارده معصوم است و هیچ فرقی بین این ذوات مقدس نیست. هم «انفسنا» و هم «نور واحد» دلیل بر این مطلب است، در کنار سایر ادله دیگر.

قرآن و عترت هم یک نورند اینجا که آمدند، کثیر شدند. بنابراین اگر خواستیم بفهمیم خدا چه فرمود و چه کرد؟ باید بینیم علی بن ابی طالب علیه السلام چه گفت؟ این راه اثباتی ماست، آن که علت ثبوتی نمی طلبد، اراده ی خدا و علم ازلی او است. ولی در جهان امکان اگر ما بخواهیم بفهمیم خدا چه فرمود، باید بینیم علی بن ابی طالب چه می فرماید.

این حقّ، حقّ فعلی است که در مدار علی دور می زند، اما آن حقّی که در سوره ی مبارکه ی لقمان و عنکبوت است، آن حقّ مقابل ندارد، مقابل آن عدم محض است، نه باطل. و این حقّ، حقّی است که مقابل دارد و مقابل آن باطل است. الان بحث ما در مسأله «ادر الحقّ مع حیثما دار»، «یدور مع حیثما دار» و «یدور الحقّ مع علی حیثما دار علی» است؛ یعنی حقّی که مقابل آن باطل است، نه حقّی که مقابل آن عدم محض است. حقّی که مقابل آن باطل است، تقابل آنها عدم و ملکه است و حقّی که مقابل آن عدم است، تقابل آنها سلب و ایجاب و تناقض است.

این که فرموده است: «ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ» (۱) یعنی «هو العدم»، نه این که چیزی هست و باطل است. غیر از خدا چیزی هست و باطل است؟ یا غیر از خدا احدی نیست و همه را خدا

ص: ۴۶

آفریده است. هر چه هست مخلوق است. نمی شود گفت: در قبال خدا چیزی هست و آن باطل است و خدا هم مخلوقاتی دارد.

پس خدا هست و غیر از خدا هیچ نیست و هر چه هست مخلوق خداست. «ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ». آن حق با کسی نیست، چه این که هیچ کس هم با او نیست.

البته خداوند در مقام فعل، معیت قیومیه دارد، امّا هیچ کس با او نیست. هر چه هست، حقّ است، قرآن است، نبوّت است، ولایت است، از خداست نه با خدا. این که در دو جا آمده است: «الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ»، (۱) این غیر از «ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ» (۲) است، آن حقّ مقابل ندارد. این حقّی که مقابل دارد و مقابل او باطل است و جزء جهان امکان است، یا قول حقّ است یا فعل حقّ است یا اراده یا قانون حقّ است.

از طرفی الحقّ من ربّک، و از سوی دیگر علی من ربّک، کدام مقدّم است؟ اوّل ما خلق الله، حقّ است یا نور انسان کامل؟ اگر اول مخلوق خداوند، نور انسان کامل است، پس الحقّ یدور مدار علی حیثما دار، نه علی یدور مدار الحق حیثما دار. مگر شما قول، فعل و حکم را از ذات اقدس اله

ص: ۴۷

۱- ۳۹. سوره ی آل عمران / آیه ی ۶۰ و سوره ی بقره / آیه ی ۱۴۷.

۲- ۴۰. سوره ی حج / آیه ی ۶۲.

نمی دانید؟ این را از کجا کشف می کنید؟ یقیناً از قول معصوم کشف می شود.

پس طبق این برهان، ضمیر در حدیث نبوی «یدور» به حق بر می گردد؛ یعنی یدور الحق مدار علی علیه السلام حیثما دار علی علیه السلام. شاهد و مؤید این برهان دعای پیامبر صلی الله علیه وآله است که عرض کرد: «اللهم أدر الحقّ معه حیثما دار» خدایا! حق را به دور علی بگردان، هر جا که علی می گردد. هم به دین دعا کرد که بماند و هم به متدینین دعا کرد که وفادار باشند؛ اللهم وال من والاه، و هم نسبت به مخالفین و معاندین نفرین کرد که عادٍ من عاداه.

مسأله ی دیگر این است که حضرت امیرعلیه السلام از جریان غدیر حدّا کثر بهره را برد، ائمه دیگر هم چنین کردند. همان گونه که به قرآن احتجاج می کردند به این حادثه نیز احتجاج می کردند. هم در جبهه های جنگ و روز ثقیفه، و هم در روز شورا استدلال کردند. هم در احتجاجات عمومی و هم در مکاتبات خصوصی افراد استدلال کردند.

معاویه - علیه لعنه الله - برای حضرت امیرعلیه السلام نامه ای نوشت و مفاخر باطل جاهلی خود را ذکر کرد. وجود مبارک حضرت امیرعلیه السلام هم مفاخر خود را ذکر کرد که بخشی از آن در نهج البلاغه آمده است. حضرت فرمود:

«تزکیه المرء عن نفسه قبیحه»؛ خوب نیست که انسان از

خودش تعریف کند. اگر این دستور اخلاقی نبود، من می گفتم که ما کی هستیم. لکن اسلام به ما دستور داده که تا می توانی خودستانی کن، نه خودستایی. خودت را از خودت بگیر. خودستانی کردن خوب است ولی خودستایی کردن اول فرو رفتن است. لکن برای این که پاسخ تو را بدهم، بخشی از خصوصیات خود را می گویم.

فرمود: چرا ما را در زمین جستجو می کنید؟ «أنا صنایع ربنا والخلق (أو الناس) بعد صنایع لنا»؛^(۱)

ما اول کسی هستیم که خدا ما را ساخت و مردم برای ما ساخته شدند. ما را باید در آسمان و آسمانی ها جست و جو کنید، تا مجبور شوم بگویم در زمینی هایم.

شما این بیان را در توفیق مبارک امام زمان - سلام الله علیه - هم می بینید. حضرت در توفیق مبارک می فرماید: «نحن صنایع ربنا والخلق (أو الناس) بعد صنایع لنا». ما صنایع خدا و دست پرورده ی اویم، ما با او کار داریم و مردم هم بعد از خدا برای ما خلق شدند.

ابن ابی الحدید هم در شرح نهج البلاغه می گوید: نحن عبید الله و الناس عبید لنا. منتهی نه آن عبد به معنی بندگی.

امام فرمود: معاویه! ما را با دیگری چگونه حساب می کنی؟! ما را حتی با ملائکه هم حساب نکن. این بیان

ص: ۴۹

نورانی که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «لایقاس بنا احد»^(۱). این نکره در سیاق نفی مفید عموم است. نه انس و نه جنّ و نه ملک، قیدی ندارد که: لا یقاس بنا احد من الناس! نکره در سیاق نفی اطلاق دارد، عموم دارد، هر سه گروه را می گیرد؛ یعنی هیچ جنّی را و هیچ انسانی را با ما مقایسه نکن و هیچ فرشته ای را هم با ما قیاس نکن. فرمود: لایقاس بنا احد. همین مطلب را وجود مبارک حضرت امیر علیه السلام به صورت اسم ضمیر، در نهج البلاغه ذکر کرده است. فرمود: «بآل الرّسول لایقاس بهم احد».

این چنین نیست که اول خدا حقّی و اقوالی خلق کرده باشد، بعد انسان کامل را خلق کرده باشد. بلکه این اقوال و این آرای الهی و این احکام الهی را همراه با انسان کامل خلق کرد.

قسمت سوم

شما تعبیر نمکین قرآن را ببینید. وقتی خدا می خواهد از قرآن و رسول یاد کند، می گوید: هر دو پیش من بودند، یکی را انزال کردم و یکی را ارسال کردم. یکی را اصل قرار دادم و دیگری را فرع. اما این که کدام اصل است و کدام فرع است، از توجه به این آیه ی کریمه معلوم می شود که می فرماید: «وَاتَّبِعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ»^(۲) نمی گوید من پیغمبر را به همراه قرآن فرستادم، بلکه قرآن را به همراه پیامبر فرستادم.

ص: ۵۰

۱- ۴۲. بحار الانوار / ج ۲۶، ص ۲۶۹، باب ۶.

۲- ۴۳. سوره ی اعراف / آیه ی ۱۵۷.

فرمود: هر دو پیش من بودند و از اینجا آمدند. هم رسالت به دست من است و هم وحی به امر من است. منتهی یکی را پیشگام و یکی را به همراه می فرستم؛ و اتبعوا نور الذی (یعنی قرآن را که) انزل معه، من این قرآن را به همراه پیامبر فرستادم؛ یعنی او نماینده ی اصلی من است. ببینید او چه می گوید.

نکته ی قابل توجه در معنای انزال و ارسال این است که می فرماید: من اینها را آویختم نه این که انداختم آن گونه که باران را نازل می کنم. ما دو نوع نزول داریم: یکی نزول باران و یکی نزول قرآن. نزول باران، انداختنی است و نزول قرآن آویختنی است. نزول قرآن مثل حبل و طنابی است که آویخته اند، نه طنابی که انداخته باشند. رسالت رسول و ارسال رسول هم این چنین است؛ یعنی ما رسول را رها نکردیم.

قرآن را اینجا نینداخته اند، آن گونه که باران را نازل می کنند، بلکه قرآن را آویختند آن گونه که حبل را می آویزند. چون حبل انداخته شده، مشکل خودش را هم نمی تواند حل کند تا چه رسد به مشکل دیگران. حبل باید آویخته باشد تا مشکل دیگران را حل کند. لذا گفتند: این حبل را بگیرد و بالا بیاورد.

روی این معیارها است که «الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ»^(۱)، چه این که انسان کامل هم من ربّک است. لکن اینها که مِنْ اللَّهِ هستند، در یک سطح نیستند.

ما اگر خواستیم بفهمیم قرآن چه می گوید، باید ببینیم پیامبر صلی الله علیه و آله چه می گوید. و پیامبر هم یعنی با سیزده معصوم دیگر، چرا که همه یک نورند و دو نور نیستند. لذا در همین خطبه ی نورانی فرمود: این دو یکی هستند و با هم هستند که قهراً غدیر، غدیر است، غدیر علی است، غدیر همه ی چهارده معصوم است، پس غدیر می شود قرآن. همه را در این خطبه حضرت ذکر کرده است. فرمود: «إِنِّي تَارِكٌ فِیْكُمْ الثَّقَلِیْنَ، كِتَابَ اللَّهِ وَعِترتی»^(۲)، یکی اکبر است، یکی اصغر.

خدا علامه ی امینی را با انبیاء و اولیاء محشور کند، قدم به قدم این گونه تلاش ها و کار کردن ها، تأمین کردن آبروی شیعه و دفاع از حیثیت شیعه است. بسیاری از شما بزرگان هم قدرت آن را دارید و هم امکانات در نظام اسلامی هست، این راه را ادامه بدهید. مخصوصاً در بخش ادبیات گروهی تأمین کنید که بتواند غدیریه ای یا امامت نامه ای در برابر شاهنامه بنویسند یا شهادت نامه ای یا ولایت نامه ای درست کنند. بالاخره اگر ما سی

ص: ۵۲

۱- ۴۴. سوره های بقره / آیه ی ۱۴۷ و آل عمران / آیه ی ۶۰ و یونس / آیه ی ۹۴ و هود / آیه ی ۱۷ و ...

۲- ۴۵. بحار الانوار / ج ۲، ص ۲۲۵، باب ۲۹.

مجتهد ادیب داشته باشیم که در ادبیات مجتهد باشند، می توانند کاری را که جناب فردوسی در آن عهد کرده است به نام مبارک حضرت امیرعلیه السلام، شما می توانید برای جریان غدیر چنین کنید، تا نام علی و غدیر را زنده کنید. یعنی این ستاد و کنگره ی محترم، ضمن این که مقالات فراوانی دارد، بخش ادبی را هم احیاء کند. می دانید که قسمت مهم اثرگذاری الغدیر به خاطر ادبیات آن است که خیلی اثر دارد.

ذات مقدّس پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: از این دو وزنه ی وزین که گذاشتم؛ جلو نیفتید، فلا تقدموها، چون «یا ایها الذین آمنوا لا تقدّموا بین یدی اللّهِ ورسوله» (۱). این همان آیات قرآنی است که به صورت این خطبه ها درآمده است «ولا تقصروا عنهما، فتهلکوا»، در هر دو جا این تهلکوا را دارد. یعنی نه جلو بیفتید و نه عقب بمانید که در هر حال هلاکت است.

«ولا تعلّمواهما»؛ مبدا چیزی یاد آنها بدهید. مگر آنها در صدد این بودند که چیزی یاد پیامبر و ائمه بدهند؟ اینها که اختلاف قرائت درست کردند یعنی همین، خواسته ی خود را بر قرآن تحمیل کردن یعنی همین؛ یعنی به قرآن چیز یاد دادن. اگر کسی فهم خود را بر قرآن تحمیل کند، جز جلو افتادن بر قرآن، جز تعلیم

ص: ۵۳

قرآن، جز حرف خود را از زبان قرآن زدن، چیز دیگری نیست.

فرمود: سعی نکنید فهم خودتان را از زبان قرآن بشنوید. سعی نکنید به قرآن و معصوم چیزی یاد بدهید، برای این که اینها حَقّند و شما باطلید. اینها اشتباه ندارند «ولایأتیه الباطل» هستند. شما در معرض زوال و اشتباه هستید.

از مجموعه آنچه تا کنون گفته شد، معلوم می شود که وجود مبارک حضرت امیرعلیه السلام در مقام مولای کلّ انسان هاست و همه باید از او استفاده کنند. منتهی بهره برداری مال شیعیان و مؤمنان خاصّ است. مطلب دیگر این که حقّ، علی مدار است و علی محور است. منتهی حقّ در مقام امکان، حقّ در مقام فعل که احکام الهی و مانند آن است و او همتای قرآن کریم است و هیچ کس حق ندارد جلو بیفتد یا دنبال بیفتد یا چیزی به عنوان حرف خود به عنوان قرائت دینی بر اینها تحمیل کند.

من احساس خستگی می کنم و شما را هم خسته کردم، نزدیک ظهر است و دعا هنگام ظهر مستجاب است. بهترین دعای ما این است که خدا از همه ی شما قبول کند و حشر شما را با علی بن ابی طالب علیه السلام قرار بدهد و آن بزرگوار خود می داند به همه ی شما چه عطا کند.

پروردگارا! تو را به اسمای حُسنایت قسم، امر فرج ولیت را تسریع بفرما.

نظام اسلامی، مقام معظم رهبری، مراجع عظام تقلید، حوزه های فقهی، فرهنگی، دانشگاهی، همه را در سایه ی امام زمان علیه السلام حفظ بفرما.

دولت ما، ملت ما، تمامیت ارضی ما، جوانان و نوجوانان ما، همه را در سایه ی امام زمان علیه السلام هدایت و حمایت بفرما.

پروردگارا! از ستاد محترم، اعضای محترم کنگره، حضّار کنگره، کسی که مقال یا مقالتی را ارائه کرده است، شنوندگان محترم، گویندگان محترم، بنیانگذاران محترم غدیر، همه را با علی بن ابی طالب علیه السلام محشور بفرما.

توفیق نشر این معارف و مآثر را، بیش از پیش به همگان مخصوصاً ستاد محترم و اعضای محترم کنگره مرحمت بفرما.

پروردگارا! ارواح مؤمنان عالم، احیا و امواتشان، مراجع ماضین، هر کس کتاب علمی نوشته و ما از او استفاده برده و می بریم، پدران و مادران ما، ذوی الحقوق و کسانی که از بنیانگذاران این گونه از مراسم بوده و هستند، امام راحل، شهدای انقلاب و جنگ، همه را با انبیاء و اولیاء محشور بفرما.

خطر اسکتبار صهیونیست را به خود آنها برگردان.

امنیت مناطق مسلمان نشین، مخصوصاً ایران، عراق، افغانستان و فلسطین را در سایه ی امام زمان علیه السلام حفظ بفرما.

انتخابات عراق را به صورتی که ان شاء الله جمهوری اسلامی عراق مستقر بشود، ان شاء الله بهره ی همه ی مردم منطقه بفرما.

بین ما و قرآن در دنیا و برزخ و قیامت جدایی نینداز.

غفر الله لنا و لکم.

والسلام علیکم ورحمه الله و برکاته

ص: ۵۶

حضرت آيت الله خزعلي

لا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله العلي القدير الخبير البصير، والصي لموه والسيلام على البشير النذير السراج المنير، سيدنا ومولانا ابي القاسم محمد وآله الطيبين الطاهرين، المنزهين عن الرجس بآيه التطهير، لا سيما اولهم ورئيسهم امير المؤمنين علي بن ابي طالب، المنسوب بيوم غدیر، وآخرهم بقيه الله المهدي المنتظر، لايزاله الجور والعدوان وتطهير الارض من كل شرير، ولعنه الله على اعدائهم، اهل الجور واصحاب السعير.

اللهم كن لوليک الحجة بن الحسن صلواتک عليه وعلى آبائه، في هذه الساعة وفي كل ساعة ولياً وحافظاً وقائداً وناصرًا ودليلاً وعيناً حتى تسكنه ارضک طوعاً وتمتعه فيها طويلاً.

«وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ»، (١) «يا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ». (٢)

ص: ٥٧

١- ٤٧. سورة ی شعراء / آیه ی ٢١٤.

٢- ٤٨. سورة ی مائده / آیه ی ٦٧.

وقت خم و نوبت غدیر است خدا را شاکرم در محضر افاضل، اعلام، اعزّاء، درباره ی بزرگ ترین فرد بشریت، بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله عرایضی به سمع مبارکشان می رسانم.

عید فطر را تبریک می گویم که یک عید فرد ساز است. عید قربان را تبریک می گویم که یک عید جامعه ساز است. عید جمعه را تبریک می گویم که نماز جمعه اگر چه دو رکعت نماز کم، امّا دو خطبه زیاد دارد؛ یک خطبه برای فرد سازی و یک خطبه برای جامعه ساختن است. زکات فطر و تزکیه ی قربان، تمام اینها فرد و جامعه را می سازد. مثل نطفه و مضغه و علقه است، اندام چهار ماهه شده، امّا هنوز روح دمیده نشده است.

عید غدیر دمیدن روح است در کالبد اسلام، در مردمی که با عید فطر و قربان ساخته شده اند، حالا باید دارای روحیه باشند. عید غدیر برای نماز، روح است. برای روزه، روح است. برای حج، روح است. اگر امام نباشد، نمازها بی اثر است. روزه ها بی اثر است.

این حدیث را شیعه و سنی نقل کرده اند که: «من مات ولم يعرف إمام زمانه مات میتة جاهلیة»^(۱). یعنی و لو شب ها

ص: ۵۸

به قیام باشد و روزها به صیام، همیشه ی عمر به حج و عمره برود، ولی اگر امام زمان خود را نشناسد، بی فایده است. لذا بزرگ ترین عید، عید غدیر است که عید فطر و قربان به آن نمی رسد. و به «عید الله الاکبر» معروف شده است.

برخی در شرح حال پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله ۲۰ سال را برای معرفی علی علیه السلام معین کردند، یعنی از هنگام نزول آیه ی «وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ». آیه ۲۱۴ از سوره ی شعراء که به حسب نزول، چهل و هفتمین سوره است و به حسب مصحف موجود بیست و ششمین سوره می باشد. لذا پیامبر صلی الله علیه وآله در آن بهبوهه و شدت، ۴۰ نفر از سران شرک را دعوت فرمود و پس از اطعام، علی علیه السلام را معرفی کرد. فرمود: هر که اول به من ایمان بیاورد، وزیر من است و وصی من است، لفظ وصی در اینجا به کار برده شد. یعنی همان جا ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام را اعلام کرد. از سال سوّم بعثت تا سال بیست و سوم؛ در سال سوم ۴۰ نفر بودند، اما در سال بیست و سوم ۱۲۰ هزار نفر. فرمود: اعلان کنید از همه جا بیایند، از یمن، از شام، از عراق، از اطراف حجاز همه بیایند. حتی همسران من همه باید بیایند. همه در این بیعت باید شرکت کنند. مطلب مهم جهانی است. مطلب مهم اسلامی است.

در این قسمت به نکات قرآنی توجه بیشتری می کنیم:

در آیه ۵۵ از سوره ی مائده «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ

وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ؛ تکیه کلام در اینجا بر «إنما» است، تنها و فقط، ولی شما خدا است و رسول و آن که در نماز، در رکوع صدقه داد.

بعد از نزول این آیه، همراه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به مسجد آمدند تا ببینند چه کسی در مسجد چنین عملی انجام داده که آیه ای درباره اش نازل شده است. همه می گویند علی علیه السلام بود.

آیه ۵۴ را دقت کنید، «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَزِدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ». چه خبر است که وقتی از ولایت صحبت می شود، انحرافش را ارتداد حساب می کند. «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَزِدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ»؛ اگر مرتد شوید، خداوند قومی را می آورد که خدا را دوست دارند و خدا هم آنها را دوست دارد.

از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله سؤال می شود: اینها کیانند؟ حضرت می فرماید: از نسل سلمان.

«أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ»؛ در مقابل کفار درشتند، زبرند، خشن اند، اما در مقابل مؤمنین نرمند، آرامند.

«يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ»؛

شبهه پراکنی، تفرقه اندازی، اینها را از کار باز نمی دارد. «ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ».

مقدمه این است؛ ولایتی که می خواهد عرضه شود، اگر کسی اعراض بکند، و تن زیر بار ندهد، این ارتداد از دین است. البته ارتداد فقهی را نمی گویم، چون آن حکم دیگری دارد، نجاست می آورد، همسر را از همسر جدا می کند، در موردی قتل را واجب می کند و اموال باید بین ورثه توزیع شود، آن را نمی گویم. ولی به هر حال آن دینی را که باید بین مردم باشد، به این دین پشت کرده است.

و در آیه ی ۵۶ می فرماید: «وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ»؛ کسانی که ولایت خدا را، ولایت رسول را و ولایت این مؤمنین را که در رکوع زکات می دهند را بپذیرند؛ اینها حزب الله هستند، «فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ». به این نکات که دقیق می شویم، می بینیم علی علیه السلام مساوی است با ایمان، دست برداشتن از علی علیه السلام هم با ارتداد مساوی است. پیروی از علی علیه السلام، حزب الهی شدن و پیروز شدن در امور است؛ «فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ».

یک کمی بالاتر در این آیه می فرماید: «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ

يُعْصِيكُمْ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ» (۱). قسمت آخر آیه برای چه آمده است؟ یعنی کسانی که پیام ما را نپذیرند، قوم کافرند. آنجا فرمود ارتداد، اینجا هم می فرماید کافرند. البته باز عرض می کنم: نه آن کفری که نجاست می آورد و همسر را از همسر جدا می کند. ولی در درجه ی کفر است.

بنابراین لبّ ایمان، ولایت است. سرپرستی مردم مال کسی است که در تمام جهات چون پیغمبر صلی الله علیه و آله باشد، منهای وحی؛ «أنت مني بمنزلة هارون من موسى إلا أنه لا نبي بعدي» (۲). و اگر فرصت اجازه بدهد از خطبه ی ۱۹۰ نهج البلاغه این معنا را استفاده می کنیم که علی علیه السلام در سن ۱۰ سالگی عین پیغمبر صلی الله علیه و آله بود.

آنچه در اینجا قابل توجه و مهم است، این است که این آیه در عرفه نازل شده و اهل سنت هم می گویند مال عرفه است ولی آنجا «وَاللَّهُ يُعْصِيكُمْ مِنَ النَّاسِ» نداشت. آیه در آنجا نازل شد ولی ایشان به خاطر ترس از مردم پیغام را نرسانند. تا این که اعمال حج تمام شد، همه از مکه خارج و به جانب مدینه روان شدند. دوباره آیه آمد، اما با این اضافه: «وَاللَّهُ يُعْصِيكُمْ مِنَ النَّاسِ». عرض کرد: من همین تأمین را می خواستم. حالا که چنین شد، اقدام می کنم.

ص: ۶۲

۱- ۵۰. سوره ی مائده / آیه ی ۶۷.

۲- ۵۱. بحار الانوار / ج ۵، ص ۶۹، باب ۲.

سیوطی در درالمنثور می نویسد: نزول این آیه مال عرفه است. ما می گوئیم حرف شما را قبول داریم. امّا این قسمت «وَاللّٰهُ يَعْصِيْكُمْ مِنَ النَّاسِ» چه موقع آمد و چرا در کنار برکه ی وادی خمّ این معنا ابلاغ شد؟ و چرا فرمود: «وَاللّٰهُ يَعْصِيْكُمْ مِنَ النَّاسِ» این ناس چه کسانی بوده اند؟ آیا یهود و مسیحیت بوده اند؟ آیا به اصطلاح امروز صهیونیست بوده اند؟! یا همین مردم بودند؟ همین مردمی که در جای دیگر فرمود: «وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُوْلٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُوْلُ اَفَاِنْ مَاتَ اَوْ قُتِلَ اِنْقَلَبْتُمْ عَلٰى اَعْقَابِكُمْ» (۱) این رسولی است از جانب خدا، اگر مُرد یا کشته شد، آیا به جانب جاهلیت برمی گردید؟ از اینها می ترسید. چون دین تازه آمده و یک عدّه اعراب بیابانی، هجوم آوردند به دین؛ «اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ وَرَاَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُوْنَ فِيْ دِيْنِ اللّٰهِ اَفْوَاجًا»، (۲) فوج فوج به دین اسلام مشرف شده اند، ولی هنوز معارف و فرهنگ اسلامی را نیاموخته اند. اینها را می شود به مختصر وعده و وعیدی گول زد. پیامبر صلی الله علیه وآله از این می ترسد.

لذا فرمود: «وَاللّٰهُ يَعْصِيْكُمْ مِنَ النَّاسِ»؛ هراس نداشته باش و مطلبت را برسان که اگر نرساندی، ۲۳ سال رنج و زحمت بی فایده است.

ص: ۶۳

۱- ۵۲. سوره ی آل عمران / آیه ی ۱۶۴.

۲- ۵۳. سوره ی نصر / آیه های ۱ و ۲.

برادران! سروران! ۷۰ غزوه و جنگ، گفتنش آسان است. حتی بیشتر، در ۱۰۳ ماه در مدینه، ۱۰۸ سریه و غزوه انجام داد. هیچ انسان پرکاری این طور تلاش نداشته است. با این زحمات توانست، آن فسادها را بردارد، اختلاف قبایل را بردارد. زن قیمت نداشت، زن را ارزش داد. میراث به زن بدهید، به زن احترام کنید. حتی زن را گاهی در بعضی از عواطف، مقدم بر مرد داشته است.

شخصی آمد خدمت حضرت رسول صلی الله علیه وآله، سؤال کرد: مَنْ أَبْر؟ به چه کسی نیکی کنم؟ فرمود: اُمِّكَ؛ به مادرت. دوباره سؤال کرد: مَنْ أَبْر؟ باز هم فرمود: اُمِّكَ. بار سوم هم همین جواب را داد. در مرحله چهارم بود که فرمود: أَبَاكَ؛ حالا پدرت. (۱)

با این زحمات بود که توانست سطح جامعه را بالا بیاورد و فرهنگ را عوض کند.

«سِتودارد آمریکایی» در کتاب «حاضر العالم اسلامی» در سه جلد که «امیر شکیب ارسلان»، آن را به عربی برگردانده است، در سطر اول این کتاب می گوید: یکاد یکون امر نشوء الاسلام من اعجب النبا الذی دقن فی تاریخ البشریه. در تاریخ بشر حادثه ای به این بزرگی واقع نشده، مردم بی سواد را شش قرن، به اصطلاح امروز برنده ی جایزه ی نوبل کرد. از قرن دوم تا قرن هفتم

ص: ۶۴

هجری، به مدت شش قرن برنده ی جایزه ی جهانی، علمای اسلام بودند.

البته ما مثل «ستودارد» نمی گوئیم شش قرن، بلکه می گوئیم ۱۴ قرن چنین است. مردی که این غزوات را برپا کرد. مردی که مجاهدان، افراد ارجمند، مقادها، عمّارها و مالک اشترها را به جهان تحویل داد. افرادی که از خود خالی، دل پر از حبّ خدا، پر از مسائل اسلامی، مانند خواجه نصیر تحویل می دهد. مرد به این ارزنده ای، می گوید: روی قبر من بنویسید «وَكَلْبُهُمْ بِاسِطُ ذِرَاعِيهِ بِالْوَسِيطِ»^(۱)؛ یعنی من کلب آستان خاندان پیغمبرم. آیا جای دیگر چنین چیزی سراغ دارید؟ آیا مانند مالک اشتر را سراغ دارید، که حضرت علی علیه السلام فرمود: مالک اشتر برای من، چون من برای رسول خدا. این به خاطر تربیت اسلامی است.

به این تاریخ ها باید دقیق بشویم. به این ارزش ها باید پای بند بشویم. پیامبر صلی الله علیه وآله این کار را کرد، با این همه، این مطلب آخر برابر است با ۲۳ سال زحمت و اگر مطلب آخر را نرسانی، رسالت ما را انجام ندادی، گویی گفته می شود: اصلاً رسالت برای بیان مانند علی است. رسالت منهای علی، منهای رسالت است. خیلی عجیب است. «وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ». برادران اهل سنت، در این

ص: ۶۵

عبارت دقت کنند، خداوند که تعارف ندارد، خدا که گزافه گو نیست. اگر این کار را نکنی، هیچ کاری نکردی. این همه کار، که دوست و دشمن را به اعتراف واداشته است. مثل شبلی شمیل، تابع مکتب داروین:

«إني وإن أك قد كفرت بدينه

هل أكفرن بمحكم الآياتي

ببلاغه القرآن قد خلب الثها

وبسيفي عنها على الحماماتي

من دونه الابطال في كل البرا

من سابق أو حاضر أو آتی»

می گوید: تمام قهرمانان باید پشت سر پیامبر اسلام باشند، «من سابق أو حاضر أو آتی».

چنین عظمت و جلالی را به وجود آورده است، با این حال می فرماید: اگر پیام راجع به علی را نرسانی، هیچ کار نکردی؛ «وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ».

به جمله اخیر آیه توجه بیشتری کنید، می فرماید: «وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ»؛ این هم حرفی است، نفرمود: منافقین، فاسقین، ظالمین، بلکه فرمود: «وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ»؛ خدا کافرین را هدایت نمی کند.

بار دیگر آن صحنه را مجسم کنید؛ در آن بهبوهه، گرما، خستگی، جمعیت زیاد، پیامبر صلی الله علیه وآله دستور داد: پیش رفته ها برگردند، عقب مانده ها برسند. زیر این پنج

درخت را تمیز بکنید، از جهاز شتر منبری بر پا کنید و همه جمع شوند. هوا داغ است، قطعه ای از عبا را بر سر و قطعه ای را زیر پایشان گذاشته اند. حضرت شروع به خطبه کرد، مطالبی را که قبلاً به مردم رسانده بود از آنها اقرار گرفت تا رسید به آن جمله ای که بیت القصید و جان این خطبه است، فرمود: آیا این آیه را خوانده اید «النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ»؟ (۱) این بحث ولایت است نه بحث بیان احکام شرع. بحث بیان احکام مال «ما آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ» (۲) است. این طور نیست؟

قالوا: بلی؛ همه گفتند: آری.

وقتی از همه اقرار گرفت، فرمود: علی جلو بیا! دست علی را گرفت و بالا برد و اعلام کرد: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه»؛ آن کسانی که من اولای به آنها هستم، علی اولای به آنها است.

شما ۲۷ معنا هم که برای مولا درست کنید، در همه ی آن ۲۷ معنا، معنای «اولی وجود دارد. این را یک مرد بزرگ و عظیم الشأن؛ یعنی صاحب الغدیر، علامه امینی با لغت اثبات کرده که در همه ۲۷ معنا «اولی خوانیده است. کتاب ریشه های آسمانی نوشته شده، مطالعه بفرمایید. ان شاء الله، بنیاد بین المللی غدیر این کتاب را امسال منتشر می کند.

ص: ۶۷

۱- ۵۶. سوره ی احزاب / آیه ی ۶.

۲- ۵۷. سوره ی حشر / آیه ی ۷.

قبل از آن هم، مجاهد والا و مرد صریح اللهجه، مرحوم مفید، کتابی در این مورد نوشته است، ایشان ۱۰ معنا برای «مولا» پیش کشیده و همه را با اولی تطبیق می کند. هم مفید در آن روز و هم مجاهد بزرگ، عبدالحسین عظیم در امروز، می گویند هر معنایی که بکنید، مطابق لغت، معنای اولی در آن خوابیده است.

بنابراین جای وسوسه نیست و این علی اولی است به مؤمنین از خودشان در تصرف در مال، در تصرف جان، تصرف در حیثیات، علی اولی است از خود مؤمنین، به مؤمنین. این معنا و پیام را ابلاغ کردند و سه روز هم در آنجا ماندند.

اگر می خواست بفرماید که هر که من دوستدار او هستم، علی دوستدار اوست، قبلاً فرموده بود: «وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ» (۱) اگر منظور محبت بود، هر چه قبلاً گفته بود کافی بود.

بعد هم شاعر زمان، حسدیان بن ثابت انصاری می گوید: «اماماً و هادياً»؛ پیامبر صلی الله علیه و آله ایشان را در آن روز، امام و هادی قرار داد.

امام علی علیه السلام هم در اشعارش می فرماید: مرا امام و هادی قرار دادند.

ص: ۶۸

سفسطه یعنی چه؟ خود را گول زدن یعنی چه؟ مگر قیامت ندارید؟ مگر خدا از شما سؤال نمی کند؟ «وَقَفُّوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُورُونَ» (۱) جواب بدهید.

برخی می گویند: پیامبر صلی الله علیه وآله از سال ۳ بعثت تا سال ۲۳ به معرفی علی و امامت ایشان پرداخت، ولی من عرض می کنم از سال اول، از ماه های اول، علی را عنوان کردند. در کودکی و در موقعی که کسی نبود یاری کند، این علی یاری دین می کرد.

باید نهج البلاغه را بخوانیم و کودکی ایشان را از زبان خودشان بینیم. می فرماید: (۲) «وقد علمتم موضعی من رسول الله بالقرا به القرابه والمزله الخصیصه وضعنی فی حجره وانا ولید. من بچه بودم، پیامبر صلی الله علیه وآله غذا را می جوید و به دهان من می گذاشت. وضعنی فی حجره وانا ولید، یضمنی الی صدره ویکنفنی فی فراشه ویمسنی جسده ویشمنی عرفه وکان یمضغ الشیء ثم یلقمنیه. حالا در این سن سه چهار سالگی؛ وما وجد لی کذبہ فی قول ولا خطله فی فعل؛ پیامبر صلی الله علیه وآله یک دروغ از من ندید، یک خطای در فعل ندید. ولقد قرن الله به صلی الله علیه وآله من لدن عن کان فطیلاً اعظم ملک من ملائکه یسلک به طریق المکارم ومحاسن اخلاق العالم لیله ونهاره. یک فرشته از زمانی که پیغمبر از شیر گرفته شد، از دو سالگی، پهلوی پیغمبر

ص: ۶۹

۱- ۵۹. سوره ی صافات / آیه ی ۲۴.

۲- ۶۰. نهج البلاغه / خطبه ی ۱۹۰ «معروف به خطبه ی قاصعه».

بود، مواظب پیغمبر بود که اخلاق پیغمبر را بالا ببرد. من هم در سن کودکی شخصیتی مانند پیغمبر صلی الله علیه و آله در سن سی و چند سالگی داشتم، اَتبعه اَتباع الفصیل اثر اُمّه؛ من هم مثل بچه شتری که دنبال مادر حرکت می کند، دنبال پیغمبر حرکت می کردم. یرفع لی فی کل یوم من اخلاقه علماً و یا مرنی بالافتداء به؛ هر روزی یک اخلاقی را برای من بیان می کرد و مرا امر می کرد به آن اقتدا کنم. من در تربیت اخلاقی او بودم و این مال موقعی است که هنوز وحی نیامده است.

در زمانی که وحی آمد، در مکه فقط یک خانه بود که در آن، سه نفر برای اسلام جمع بودند؛ پیغمبر، خدیجه و من سومین نفر بودم.

نتیجه ی آن تربیت چه بود؟ آری نور الوحی و الرساله و اشم ریح النبوه؛ به این درجه رسیده بودم. نور وحی و رسالت را می دیدم. بوی نبوت را استشمام می کردم؛ یعنی آن فضای عالی که مخصوص پیغمبران است. من در اول بعثت، در سن ده سالگی بودم که این جریان را می دیدم. ناله ای شنیدم، عرض کردم: یا رسول الله! این ناله چه بود؟ فرمود: ناله ی شیطان بود. «قد یأس من عبادته»؛ از این که من مبعوث شدم و دیگر او عبادت نخواهد شد، مأیوس شد، ناله اش بلند شد.

اینجا را دقت بفرمایید؛ «اَنك تسمع ما اسمع وترى ما اری ولکنك لست بنبی وانك لعلی خیر».

علی علیه السلام ده ساله است و پیغمبر صلی الله علیه وآله چهل ساله. در ده سالگی می گوید: من صدای ناله را شنیدم. پیامبر صلی الله علیه وآله هم در جواب فرمود: آنچه من می بینم تو هم می بینی، آنچه من می شنوم تو هم می شنوی. حساب این از دیگران جدا است.

حضرت علی علیه السلام در جای دیگر می فرماید: (۱) ما از کسانی هستیم که «قلوبهم فی الجنان واجسادهم فی العمل»؛ ما در بین شما هستیم اما روح ما جای دیگر است. «کنت جاور کم بدنی ایاماً»؛ بدن من چند صباحی میان شما بود اما روح من در میان شما نبود. چنین شخصی لیاقت دارد برای این که به این مقام منهای نبوت برسد، به تمام مقامات پیغمبر برسد. خداوند هم می فرماید: اگر این را ابلاغ نکنی اصلاً رسالت را انجام ندادی. پس این گونه نبود که از سال سوم بعثت تا سال بیست و سوم، نخیر! از سال اول و روزهای اول، این کار صورت گرفت.

این با سه مزیت همراه بوده: یکی این که از سال اول بوده، دوم این که در ردیف توحید و قیامت و نبوت بوده، سوم این که بر مسلمین واجب کردند که روزی ده بار این را در عبادت و در نماز ذکر کنند؛ «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ، صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ، غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ» (۲). متأسفانه در تفسیرها آمده: آنها که

ص: ۷۱

۱- ۶۱. نهج البلاغه / خطبه ی ۲۱۶.

۲- ۶۲. سوره ی حمد / آیه های ۶ و ۷.

نعمت شان داده؛ یعنی مسلمین، «مغضوب علیهم»؛ یعنی یهود، «ضالین» هم یعنی نصارا! شما از کجا این را می فرمایید! اگر این بود، باید «غیر» خوانده می شد؛ یعنی به فتحه، چون «صراط» هم منصوب است. «صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَغَيْرِ الضَّالِّينَ»، در حالی که آمده است: «غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ»، این «غیر»، صفت برای مضاف الیه است نه مضاف.

این مطلب را بنده در تفسیر سوره ی فاتحه بیان کرده ام و از تاریخ، ادبیات، از ابن یعیش و از رضیع آورده ام. «صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ»، این «غیر» صفت است برای «الذین»؛ یعنی، «الذین غیر المغضوب علیهم، الذین ولا الضالین»؛ کسانی که نعمت شان داده و غضب بر آنها واقع نشده است. یعنی نعمت را بیهوده و بی جا مصرف نکردند. آنها به فکر خود بسنده نکردند، بلکه فقط به مکتب خدایی.

نعمت را همه گرفته اند، اما غیر از معصوم کسی نمی تواند همه ی نعمت را به جا استفاده کند. «الذین» هم راه راست خواسته شده؛ «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ» که به واسطه ی پیغمبر است، و هم راه معصومین - نه فقط پیغمبر - راه کسانی که این سه صفت را دارند: نعمت را گرفتند، در جایش به کار بردند و هیچ گاه به فکر خود بسنده نکردند.

ما از روز اول، در بهترین فرایض؛ یعنی نماز باید روزی ده بار نام پیغمبر، علی و سایر معصومین علیهم السلام را ببریم. این وظیفه ی ما است.

در محضر افاضل ارجمندم، از آقایان تقاضا دارم، در این باره یک کمی دقت بفرمایند. برای تمام مفسران ارج قایلیم، ولی برای فکر آزاد ارج بیشتری قایلیم و برای پژوهش هم ارج بالاتر. هنگامی که در درس فقه حضرت امام خمینی رحمه الله شرکت می کردیم، یک بار دیدم مطلبی، به نظرم درست نمی آید، مؤدبانه چیزی نوشتم و به امام دادم. فردا ورقه را آورد بالای منبر و صحبت کرد و از روی ورقه خواند. دیدم استاد است و می خواهد پروراند. گفت: بگویید، ایراد بگیرید، من می خواهم فکر شما آزاد باشد.

لذا از افاضل ارجمند که بحمدالله قم، غیر از قم پنجاه سال پیش است. قم مشرق الانوار است. الحمدلله پژوهشگران زیادی تربیت شده اند. طبق گزارشی که داده اند حدود ده - بیست هزار پژوهشگر مشغولند. اینها را ده هزار نفر حساب نکنید، هر یک نفری پشت سرش امتی دارد.

الحمدلله از برکت اخلاص امام خمینی؛ این مرد، این مجاهد والا، این مرد شناخته نشده، بحمدالله قم به اینجا رسید. من در این باره نمی دانم چه بگویم، اما همین قدر می گویم: خداوند به این مرد مقام و مکانتی داد که آیت الله میرزا جواد آقای تهرانی، با آن عظمت که من نظیر او

را در خود باختگی و غرق در خدا شدن ندیدم، استثناء هم نمی‌کنم، نظیرش را ندیدم. این مرد در سن هشتاد سالگی، لباس بسیجی می‌پوشید و به جبهه می‌رفت، می‌گفت: مانند این مرد در این دوازده قرن دیده نشده، من باید بروم به جبهه، باید بروم تیراندازی کنم و عکس از من برنمایید. گاهی یواشکی که نفهمد، عکس او را برمی‌داشتند. می‌گفت: هر جا هم که من کشته شدم، همان جا من را دفن کنید. اگر زخمی شدم و مرا با ماشین آوردند و در بین راه مُردم، همان جا مرا دفن کنید. الان هم قبرش در گلزار شهدای مشهد است و گفته بود سنگ قبر برایم نگذارید، برای من سوم نگیرید، چهلم نگیرید، هفتم نگیرید، سال نگیرید. ورثه اش برای سومش گیر کردند. دیگران که ختم گرفته بودند، گفتند: به ما که وصیت نکرده، به شما وصیت کرده، سوم را ما می‌گیریم، شما هم مثل مردم عادی بیایید شرکت کنید، دم در هم ننشینید. مانند این مرد را من ندیدم. می‌گفت: وظیفه دارم در جبهه شرکت کنم.

این مرد (امام خمینی) به طوری بود که یک خانم نصرانی در پاریس، از ایشان، برای تبرک امضاء می‌خواست. موقع امضاء کلمه «روح الله» نوشت. گفت: آقا! این با امضاهای دیگر خیلی تفاوت دارد، به دوستانتان جور دیگر امضاء می‌دهید. فرمود: لفظ «الله» دارد، بی‌وضو نباید مس کرد و شما وضو ندارید. عظمت

آقا چند برابر شد. آفرین! چقدر دقیق است. از جایی عبور می کند، راه مستقیم است ولی او به طرف دیگر کج شد. چرا کج شدید؟ یک جوان، حلقه ی طلا- دستش بود. آقا پسر! حلقه ی طلا به دست مرد حرام است. در آن مقام! می گوید: وظیفه دارم، وظیفه دارم، الان نهی از منکر آمده برای من. یک چنین مردی بود.

وقتی هم از صدام برایش پیغام می آمد - گاهی برق را قطع می کردند، گاهی آب را قطع می کردند - پیغام آمد. ایشان جواب پیغام را در عراق داد؛ فرمود: به صدام بگویید، مترجم گفت: قولوا للصدّام؛ به آقای صدام بگویید، فرمود: من آقا نگفتم، من گفتم: به صدام بگویید. یک چنین مردی بود و یک چنین انسان، یک چنین آقا.

من چند تا عید را به شما تبریک گفتم: عید فطر، عید قربان، عید جمعه، عید غدیر، دوازدهم فروردین؛ عید انقلاب، دوازده بهمن؛ آمدن مردی بزرگ، بیش از نود و هشت درصد به جمهوری اسلامی رأی دادند. ای دنیا! جهان! زمان! زمین! آیا دیده اید نود و هشت ممیز دو دهم درصد به یک مکتبی رأی بدهند؟ به چنین مجاهدتی، من تبریک می گویم.

من انقلاب ایران را بعد از اسلام، به خدا قسم بزرگ ترین حادثه می دانم. اگر دنبال کار بودم، الان من هم یک رساله ی مفصّلی داشتم. ولی این کار برای من لازم بود و این کار برای من یک وظیفه ی جزمی است.

بحمدالله در همه جا گفتم؛ این مرد را معرفی کردم، تبعید رفتم، زندان رفتم، در زندان هم می آمدند و خطاب به دیگری می گفتند: اگر شریف نبودید به زندان نمی افتادید. داد زدم: چی داری می گویی؟ یوسف علیه السلام به زندان رفت، موسی بن جعفر علیه السلام به زندان رفت، حرف دهنش را بفهم. چرا این طور صحبت می کنی. بحمدالله در زندان هم بودیم، از اخلاق امام استفاده می کردیم، الان هم به شما می گویم: نترسید. در کارهایتان قوی باشید.

مطلبی است نمی دانم بگویم یا نگویم، نواری از امام موجود است، در صدا و سیما هم هست، می فرماید: من برای سه کار آمدم. برای ساختن مدرسه ی فیضیه نیامدم. آقا اجازه می دهید، بسازیم، تعمیر کنیم؟ فرمودند: بسازید، ولی من برای این کار نیامدم، من آمده ام اول، حکومت اسلامی را در ایران برقرار کنم. دوم، مسلمین خفته را بیدار کنم. الان کشورهای اسلامی بیدار شدند. از چندین کشور دارند برای تحصیل به قم می آیند. می گوید: آمده ام مقدمه ی ظهور امام زمان علیه السلام باشم. خوب غربی ها می گویند: یک نفر به نام مهدی - سلام الله علیه - می آید. این آسمان خراش ها، این وسایل جنگی، اینها را می گیرد. یک نفر عرب است. در صورتی که یک نفر از خمین، که زاده ی علی بن ابی طالب بود، هم آمریکا را لرزاند، هم شوروی را.

وقتی یک مرد با اخلاص کار کند، با این که ۱۸۰ کشور پشتیان صدام بودند، رزمندگان دلیر و بیدار ما توانستند همه آنها را شکست بدهند. می دانید چه فتحی کردید؟ می دانید چه کاری کردید؟

الان با این که شرق و غرب ما را گرفتند؛ یعنی افغانستان و عراق را، فلسطین را هم که در اختیار دارند، اما از ایران می ترسند. اول می گفتند: افغانستان را که اشغال کردیم راه رسیدن به عراق هم، از ایران می گذرد. ولی دیدند ایران نه افغان است نه عراق، ایران مجاهد دارد، بزرگوار دارد. لذا هیچ تردید نداشته باشید، ان شاء الله پیروزید و این پرچم به دست صاحب اصلی آن حضرت ولی عصر علیه السلام می رسد.

شما بحار الانوار را ببینید، (۱) امام باقر علیه السلام از روزگار ما خیر دادند و می فرمایند: مردمی از مشرق حرکت می کنند، حق را می خواهند، اما به آنها داده نمی شوند. دوباره حرکت می کنند، حق را می خواهند، به آنها داده نمی شود، دفعه ی سوم حق به آنها داده می شود ولی می گویند: نخیر! حق و قدرت با هم است، هر دو را می گیرند و به دست صاحبان خواهند داد. امام باقر علیه السلام می فرماید: اگر آن روز را درک بکنم، خودم را برای امامتان؛ یعنی ولی عصر علیه السلام آماده می کنم.

ص: ۷۷

امام خمینی رحمه الله قیام کرد، او را به قیطره بردند، ده ماه و نه روز آنجا بود. دوباره قیام کرد، به ترکیه تبعید کردند، مدتی هم به نجف تبعید کردند. دفعه ی سوم شاه گفت: من توبه کردم. امام فرمود: توبه ات پذیرفته نیست، ما قیام کردیم، باید قدرت را بگیریم. امام باقر علیه السلام فرمودند: «قتلهم شهدا»؛ آنهایی که در این قتال شرکت کنند و کشته شوند، شهیدند. امام باقر علیه السلام آنها را شهید اعلام کرده است.

کارهای مهم را آقای شرف الدین، میر حامد حسین و علامه امینی کردند، ما هم در بنیاد بین المللی غدیر می خواهیم غدیر را فرهنگ کنیم، می خواهیم غدیر را ببریم داخل بازار، داخل کارخانه. به مدرسه و دانشگاه ببریم. بعضی ها سرشان نمی شود، اطلاع ندارند، ولی می گویند: علی علیه السلام آقا است. شهرداری ها باید شهرها را مزین کنند. احادیثی که در منقبت مولا هست را، همه جا بنویسند، دیوارها و اتوبوس ها را بنویسند، قال رسول الله: «النظر الی وجه علی عباده. من کنت مولا، فهذا علی مولا».

همان طور که اگر در مورد امام حسین علیه السلام این کار نمی شد، روز عاشورا برای آنها روز عروسی بود. حجاج ملعون بنا داشت روز عاشورا را روز عقد و عروسی قرار بدهد. اما شیعه قیام کرد، کار کردند و نگذاشتند. نه فقط عاشوراء و محرم بلکه تمام دوازده ماه، زیر سیطره ی حسین بن علی علیهما السلام رفت.

کتاب رسول ترک (۱) را بخوانید. یک شراب فروش، روز ششم محرم دید یک نفر جامه ی سیاه پوشیده، سؤال کرد: پدرت مرده، مادرت مرده؟! گفت: نه، ششم محرم است. کمی دقت کرد، در مغازه را بست و تمام شیشه های شراب را شکست. حسین جان! آمدم، مرا بپذیر. چنان پذیرفت، چنان این فرد، آقا شد که من با اخلاص در همین قم سر قبر او (قبرستان نو) می روم. چنان پذیرفت که در شب وفاتش، نیمه ی رجب خواب دیدند ایشان مرده. خیر نداشتند که همان شب، شب وفاتش است. عده ای حرکت کردند، علماء، بازاری ها، فرهنگی ها، اما یک زن در جلوی جنازه حرکت می کند. این زن چرا متوجه نیست؟ زن باید پشت سر مردها حرکت کند. گفت: من می روم و زن را متوجه می کنم. رفت و گفت: خانم! زن باید پشت سر جنازه، پشت سر مردها حرکت کند. گفت: تو من را نمی شناسی، من زینم. این رسول ترک از ما است. عاشورای امام حسین این کار را کرده است.

در مورد غدیر هم به فضل الهی تا آخرین نفس خواهیم کوشید، تلاش خواهیم کرد نام علی علیه السلام را همه جا ببریم. این نام همه را هدایت می کند، پیش شراب خوارها، پیش بی عارها ببریم، تکان می خورند.

ص: ۷۹

پژوهش گران غیر ایرانی هم به ایران تشریف آوردند و پژوهش کردند، مقاله نوشتند، از همه تشکر می کنم. خداوند متعال همه را حفظ فرماید.

آقایان و عزیزانی که اظهار لطف کردند، خدا قدمشان را راسخ فرماید و هر کدام مشعلی باشند فرا راه امتی.

والسلام علیکم ورحمه الله وبرکاته.

ص: ۸۰

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

